

Verksamhetsberättelse
2003

Kungl. Skogs och Lantbruksakademien

Kungl. Skogs- och
Lantbruksakademiens
Årg. 143 • Nr 11 • År 2004

TIDSKRIFET

Ansvarig utgivare: Akademiens sekreterare och VD: Bruno Nilsson
Redaktör: Gunilla Agerlid

Verksamhetsberättelse 2003 Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Redovisningen sammanställd under medverkan av
informationschef Anders Fredholm

Innehåll

1. Akademiens uppgift och arbete	7
2. Konferenser, seminarier, workshops	11
3. Högtidssammankomsten	19
4. Sammankomster	23
5. Övriga aktiviteter	27
6. Kommittéer och utskott	33
7. Anslag, stipendier, priser och belöningar	39
8. Bibliotek, arkiv och historiska forskningsprojekt	43
9. Enaforsholm och Barksätter	45
10. Publicerings- och informationsverksamheten	47
11. Avgivna remisser	51
12. Nya ledamöter	53
13. Styrande organ och personal	61
14. Ekonomi och förvaltning	63
15. Avlidna ledamöter	77

1. Akademiens uppgift och arbete

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA) uppgift är att till samhällets gagn främja och utveckla den gröna sektorn. Benämningen "den gröna sektorn" markerar att idag, och sannolikt än mer i framtiden, är KSLA:s mandat så mycket vidare än jord- och skogsbruk, vilket man kan förledas att tro av akademiens namn.

Det gångna året har detta bl.a. tydliggjorts i ett särskilt arbete inför den under 2005 kommande forskningspolitiska propositionen.

EU:s regeringschefer deklarerade stolt 2000 i Lissabon att inom tio år skulle EU bli världens mest framgångsrika kunskapsbase-rade ekonomi med stor och uthållig tillväxt. Ett led i detta var att ländernas regeringar skulle avsätta minst en procent av BNP till forskning. För Sveriges del skulle detta innebära en ökning av forskningens statliga resurser med 40 procent till sammanlagt ca 27 miljarder kronor per år.

Med tanke på detta och att den svenska forskningspolitiken för nästa fyraårsperiod skall läggas fast under år 2005 har akademien fungerat som en plattform för att under det gångna året ta fram ett underlag och en vision för forskningen inom den gröna sektorn. Detta har vi gjort tillsammans med 19 andra organisationer: forskningsfinansierare, industri, näringar, myndigheter, utförare och ide-ella organisationer. Angelägenheten i en för hela den gröna sektorn gemensam hållning understryks av att de svenska statliga FoU-investeringarna under de senaste 15 åren har stagnerat totalt sett. Inom våra områden visar underlag från SCB att statsanslagens reala värde har minskat med nästan 25 procent.

Underlaget, som har tillställts regeringskansliet, har fått titeln "Forskning för grön framtid, ekonomisk tillväxt, ekosystemhälsa och livskvalitet". Det visar att den gröna sektorn har en stor, och för de flesta okänd, betydelse för landets ekonomiska utveckling och framtida välbefinnande. Sektorn ger t.ex. arbete åt en halv miljon heltidsanställda. Det finns ca 300 000 småföretag i primärledet. Sektorn är basen för en tredjedel av Sveriges industriproduktion och den tar in 140 välkomna exportmiljarder till Sverige.

Detta är den enkla bilden av sektorn. Men det är bara en tredjedel av den totala bilden. Den andra tredjedelen har sin utgångspunkt i det enkla faktum att de ekologiska systemen, hur urbana vi än må anse oss vara, är grunden för våra kulturer, ekonomier och samhällen. All samhällsutveckling och i grunden all fysisk produktion byggs ytterst på ekosystemens förmåga att leverera varor – trä, fibrer, livsmedel – och tjänster som t.ex. att vara mottagare av koldioxid och organiskt avfall och förse oss med biologisk mångfald, ett klimat vi kan vistas i, syre att andas samt vacker och tillgänglig natur osv. Det är svårt att kvantifiera dessa värden med nuvarande ofullständiga mätinstrument och mått, men vi kan vara alldeles säkra på att om ekosystemtjänsterna inte kan levereras på avsett vis så existerar det faktiskt ingen grund för normalt mänskligt liv.

Den sista tredjedelen har sin utgångspunkt i gröna sektorns förmåga att leverera tjänster inom rekreation och rehabilitering såsom livskvalitet, hälsa, turism, jakt, fiske, estetiska och kulturella värden, boende m.m., tjänster

som vi alldeles uppenbart inte har lärt oss värdera i dess fulla potential.

Denna bild av den trehövdade varu- och tjänsteproducerande gröna sektorn måste givetvis utvecklas ur både ekonomisk, social och kulturell synvinkel. För detta behöver både regering och näringsliv ställa starkt ökade resurser till förfogande för både fri, behovsrelaterad och industrirelevant forskning.

Vi har i underlaget visat att denna forskning bör inriktas på hur vi skall

- säkra väl fungerande ekosystem med utökad produktionsförmåga,
- främja människors livskvalitet och hälsa med hjälp av den gröna sektorn,
- utveckla ett långsiktigt och utökat hållbart bruk av resurser inom den gröna sektorn,
- utveckla en bra integrativ forskning för att knyta samman delarna till en helhet och få ett bra vetenskapligt och relevant underlag för politiska initiativ och beslut.

Nya kriterier för inval av hedersledamöter och utländska ledamöter

Att bli hedersledamot anses vara den finaste hedersbetygelsen akademien kan ge till en enskild person. Trots detta har det inte funnits några väl förankrade riktlinjer för vilka förutsättningar som bör vara för handen för att en viss person skall kunna anses kvalificera för ett hedersledamotskap. Presidiet har under året utarbetat förslag till nya riktlinjer för inval av hedersledamöter. Detta förslag har behandlats i samtliga tre avdelningar. Förslaget har sedermera fastställts av akademikollegiet och kommer att tillställas samtliga ledamöter när det blir aktuellt med invalsförslag för 2004.

De utländska ledamöterna är en mycket värdefull tillgång för akademien. En arbetsgrupp har under året dels gjort en genomlys-

ning över hur akademien nyttjar sina utländska ledamöter i olika sammanhang, dels vilka kriterier som bör vara uppfyllda för att en viss person skall vara av intresse som utländsk ledamot i akademien. Resultatet lades fram för akademikollegiet under hösten.

Man konstaterade att akademien redan har en rad olika kontakter med de utländska ledamöterna och pekade på några områden där man kan intensifiera arbetet tillsammans med dessa ledamöter. Vidare föreslogs kriterier som bör vara uppfyllda för att en person skall bli invald som utländsk ledamot. Arbetsgruppens förslag har med några mindre ändringar senare fastställts av akademikollegiet. Dessa kriterier kommer att distribueras till samtliga ledamöter när det blir aktuellt att föreslå kandidater för inval i framtiden.

Nya rutiner och organisationsformer för akademiens inre verksamhet

Utskott och kommittéer har visat sig vara en framgångsrik arbetsform för vår akademi. En stor del av akademiens arbete sker i dessa grupper. Under de senaste fem åren har sju utskott och kommittéer tillkommit, medan endast en har avslutats.

Det föreligger därtill flera förslag om att inrätta nya utskott och kommittéer inom nya angelägna arbetsområden. Samtidigt är akademiens både personella och ekonomiska resurser begränsade, varför det inte går att ensidigt öka antalet grupper, även om det är aldrig så välmotiverat utifrån verksamhetens betydelse och karaktär.

Akademikollegiet har därför beslutat att alla utskott och kommittéer fr.o.m. 2004 skall övergå i kommitténs arbetsform. Detta innebär bl.a. att alla grupper får mandatperioder på tre år, att verksamheten inom alla grupper skall utvärderas efter varje treårs period (självvärdering) innan beslut tas om eventuell förlängning på ett till tre år, förändrat man-

dat eller avslutning av kommitténs arbete för att kunna bereda utrymme för en annan angelägen kommitté.

Verksamheten vid akademien har vuxit i omfattning de senaste fem åren, inte bara inom utskott och kommittéer. Det finns sannolikt flera skäl till detta, antagligen hänförliga till behov och ambition. Det finns ett antal problem med den nuvarande rutinen för planering inom akademien, bl.a. att planeringen görs i flera olika och oberoende grupper (avdelningar, utskott och kommittéer) och att budgetplanering i grupperna inte följer samma rutin.

Akademikollegiet har därför utarbetat en ny planeringsmodell avsedd att tas i drift under 2004 för den interna planeringen inom akademien. Målet är att få en planeringsrutin som leder fram till en för hela akademien gemensam tids- och arbetsplan för det kommande året, som främjar enskilda ledamöters och gruppers initiativ och som bidrar till att akademiens personella och ekonomiska resurser används på bästa sätt. Vi återkommer till erfarenheter av den nya planeringsrutinen när den varit i drift ett par år.

2. Konferenser, seminarier, workshops

29 januari

Bioteknik – vad händer i USA och i Europa?

Föreläsare var bl.a. de utländska ledamöterna Lawrence Johnson och Peter B Johnson, båda från USA, samt Kerstin Niblaeus, Bryssel. Seminariet diskuterade regelverk och de attitydskillnader som finns hos konsumenterna i USA och Europa vad gäller bioteknik.

I USA ser man biotekniken som en stor möjlighet för landsbygden, en uppfattning som inte är framträdande i Europa. Det måste satsas mer på att upplysa konsumenterna runt om i världen, de får inte avfärdas som okunniga och svåra att nå. Svenska forskare och beslutsfattare måste sätta sig in i regelverk som finns om rättigheter och skyldigheter i utnyttjandet av genetiska resurser.

31 januari

Estlands jordbruk inför EU-inträdet

Estlands president Arnold Rüütel besökte akademien för att på ett seminarium berätta om utvecklingen av jordbruket i Estland. Rüütel har sin bakgrund i estniskt jordbruk och är sedan 2001 Estlands folkvalde president. Det är naturligt att EU stödjer småbönderna, det är ju de som har en miljövänlig produktion, betonade han.

Han är missnöjd med resultatet av anslutningsfördraget med EU. Han tyckte att referenstalen för jordbruksproduktionen blev alldeles för låga beroende på att EU som stödgrundande valt de år, vilka representerade den stora produktionsvackan efter Estlands självständighet. Den mjölkkvot man fick är

inte ens tillräcklig för att tillgodose det inhemska behovet, menade han.

31 januari – 2 februari

High-Latitude Sustainability

I denna workshop diskuterades uthålligt skogsbruk på nordliga breddgrader. Forskarna kom från fem länder – Finland, Kanada, Ryssland, Sverige och USA. Workshopen hade tillkommit på initiativ av akademiens utländske ledamot Terry Chapin. Syftet var att förbättra förståelsen för de samverkande naturvetenskapliga, sociala och ekonomiska processer, som styr uthålligheten på nordliga breddgrader och informera regeringar och politiker om troliga konsekvenser av alternativa handlingsvägar.

Dagens kunskap om hur klimatförändringar och socioekonomiska förändringar påverkar skogsekosystemen på höga breddgrader sammanfattades. Modeller över samband mellan klimatiska, ekologiska och socioekonomiska processer som styr uthålligheten föreslogs. Slutligen pekade man ut den forskning som behövs för att täcka kunskapsbristerna och gjorde ett förslag till strategi för att tillsammans med internationella organisationer implementera denna forskning. Publicering sker i Ambio under hösten 2004.

6 februari

Utvecklingen i Polen – jordbruk, livsmedel, marknad, miljö. Hur påverkar och påverkas Sverige?

Polen är ett viktigt land i samband med utvidgningen av EU, inte minst för de näringar

som akademien arbetar inom. Landet är ett bra exempel på de stora strukturella skillnader som finns mellan EU:s nuvarande och kommande medlemsländer. Polen har idag ett mycket småskaligt jordbruk. Ungefär hälften av jordbruken producerar enbart för egen konsumtion.

Polen är inte ett enhetligt land. Förutsättningarna är olika i detta stora land. Det finns olika struktur på ägarförhållandena inom t.ex. jordbruket, det finns rikare och fattigare områden och det finns skogfria och skogrika områden. Konferensen redovisas i KSLAT nr 16/2003.

12 februari

Näringsvärdesförändringar i svenska livsmedelsråvaror under 1900-talet

Då och då påstås att maten var nyttigare förr, att modern livsmedelsproduktion har utarmat jordarna, att dagens råvaror skulle innehålla betydligt mindre mängd mineralämnen än tidigare. Därför har det blivit en diskussion om kosttillskott. Akademien samlade ett antal experter till ett seminarium för att utröna om det kan finnas fog för påståendet att råvaror innehöll mer vitaminer och mineraler förr.

Odlingsformerna ekologiskt eller konventionellt verkar vara av underordnad betydelse. Den industriella produktionen och tillredningen i köket är däremot av stor betydelse. Sammantaget kan man säga att rent statistiskt har det inte skett några systematiska förändringar av näringsinnehållet under 1900-talet.

4 mars

Mid Term Review. Vad händer i Sverige när EU ändrar jordbrukspolitik?

Ska förslag om öppna landskap och biologisk mångfald lösas regleringsvägen? Hur stor är betalningsviljan? Skall mjölkkvoterna förlängas? Dessa var några av de frågor som togs upp på KSLA:s konferens om halvtidsöversynen av EU:s jordbrukspolitik (CAP).

EU:s gemensamma jordbrukspolitik med brist på livsmedel efter kriget, stora prisfluktuationer och vilja till självförsörjning har varit viktiga ingredienser. Miljöskäl och krav på hälsa och säkerhet har gjort att politiken bedrivs i två "pelare": Marknadsordningarna och Miljö- och landsbygdsprogrammet. Produktionsmålet har man nått med råge, vilket lett till "vinsjöar" och "mjölksjöar".

För att främja hållbart jordbruk och anpassa det till marknaden är frikoppling av stöden från produktionen den centrala ingrediensen i kommissionens förslag. T.ex. befrias produktion av nötkött från produktionstvång och ger frihet att gå över till sådant som konsumenterna är beredda att betala mer för. Konferensen redovisas i KSLAT nr 17/2003.

1 april

Utredningen om Svenska Jägareförbundets uppdrag om jakt och viltvård

Sedan 1938 har Svenska Jägareförbundet ett uppdrag av statsmakterna att leda delar av det praktiska jakt- och viltvårdsarbetet i landet. Enligt beslut år 2000 ska detta uppdrag nu preciseras. Vid detta seminarium samlades representanter för flera av remissinstanserna för att utbyta synpunkter på förslagen.

Vad som ansågs vara bra var bl.a. att viltets alltmer positiva värden framhävs liksom behovet av mer kompetens i vilt- och jaktfrågor på de regionala och lokala planerna. Behovet av en kraftigt utökad viltövervakning, som påtalats av utredaren, underströks också. Det framhölls vidare att viltförvaltningen numera ska ses som en areell näring och måste tillföras ökade resurser.

3 april och 9 april

Kapitalfrågor för landsbygdsföretagare

Samverkan i olika former mellan företagare och enskilda i glesbygden är en av nycklarna till framgång för att få fram kapital till lokala satsningar. Detta var ett viktigt budskap på

två KSLA-seminarier i Trångsviken och i Växjö. Lokala samverkansprojekt, t.ex. i form av bolag, gör det lättare för företagare och enskilda i glesbygd att agera affärsmässigt i kontakter med banker och myndigheter.

Även lokala eller regionala samarbeten i form av medlemsbanker eller kreditgarantiföreningar ger ökad tyngd åt lokala satsningar. Ett ytterligare stöd kan man finna i de s.k. affärsänglarna, ett begrepp som står för människor som har tillgång till riskvilligt kapital, men som även har värdefulla kunskaper att dela med sig. Börsen blir alltför statisk och siffermässig om man är en entreprenörssjäl med både kunskaper och pengar. Seminarier redovisas i KSLAT nr 11/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

4 april

Natura 2000 – ett europeiskt nätverk för skyddsvärd natur

EU vill säkra biologisk mångfald genom att skydda 170 olika naturtyper. Över 15 000 områden omfattande 15% av EU:s areal har listats av länderna och accepterats i Bryssel. Varje land ska prioritera sina sårarter. Planerna har lett till motstånd i Frankrike och Österrike, ty myndigheterna har inte förankrat idéer och beslut hos lokalt berörda och inte klarat ut ersättningsfrågorna.

Även i Sverige har lokal förankring missats. Brukare och markägare vet ibland inte om att nu gäller nya regler för skogar, hagar eller fiskevatten, som de sedan länge brukat. Länsstyrelserna har identifierat områden och regeringen beslutat, ibland utan att kontakta berörda markägare. Kommunerna har i en del fall kommit på en oklar mellanhand. Nu kommer förvaltningsfasen med en bevarandeplan för varje område. Planen ska ange vad som ska säkras och med vilka medel.

8 april

Hearing med havsmiljökommissionen

Akademiens kommitté för vattenfrågor arrangerade en hearing med havsmiljökommissionens arbetsgrupp för övergödning. Kommissionens uppdrag är att sammanfatta kunskapsläget avseende miljötillståndet i Sveriges kust- och havsområden, att utforma övergripande strategier på kort och lång sikt och föreslå åtgärder som kan bryta den pågående negativa utvecklingen av havsmiljön.

Arbetet bedrivs i fyra arbetsgrupper inriktade på övergödning, fiske, sjöfart och gifter. Ledamöterna i övergödninggruppen redogjorde för sitt uppdrag och hur långt arbetet har framskridit. Därefter diskuterades vilka åtgärder som behövs för att nå miljömålen Hav i balans, Giftfri miljö och Ingen övergödning till år 2020.

9 april

Landskap och vindkraft – i medvind eller motvind?

Bättre planering var ett återkommande krav vid detta seminarium. I stället för att stöta och blöta varje verk för sig bör man systematiskt titta på vindkraftens lämplighet i varje kommun och varje region i Sverige. I samråd med orsbe-folkning, företag, organisationer och experter kan man då kartlägga områden som är möjliga eller omöjliga för vindkraft. Vindkraftverken ska ju stå där det blåser, men på dessa platser finns samtidigt andra faktorer som hindrar.

Vid kusterna är de öppna vyerna omhulda av både invånare och besökare. I fjällen blåser det bra, men där förväntar sig turisterna att hitta orörd natur; en förväntan som många andra i sin tur lever på i en glesbygd som blir alltmer beroende av turismen. Ytterligare hinder för vindkraftbyggen finns i form av skyddsvärd natur, kulturhistoriskt känsliga miljöer och risk för ljudstörningar över stora

avstånd. Seminariet redovisas i KSLAT nr 14/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

9 april

Hemifrån-flyttarnas matval

Vi måste bli bättre på kommunikation, var en slutsats som kunde dras vid en konferens om nyligen "hemifrånflyttade" ungdomars matval. Den dialog som nu kan föras med ungdomar i 20–25-årsåldern ger oerhört mycket tydligare svar än vad man kan få fram på andra sätt. Specifikt diskuterades studentrabatter, mindre förpackningar, inte bara majonnäs dressing, styckfrysta kotletter motsvarande kycklingfiléer som exempel på förslag som lämnades till industri och handel.

Många unga har tidsbrist och äter för sällan. Mat anses inte vara viktigt. En del har brist på struktur i vardagen. En rekommendation var: ät mer, oftare, jämnare över dagen och njut av måltiden. Motionera mera. Trots nya trender intar falukorv, köttfärs, pizza och pasta de första platserna på inköpslistan. Eftersom många unga konsumenter bestämmer måltidens innehåll först vid köptillfället söker de inspiration i butiken för vad som ska köpas.

22 april

Jordbruk – ekologi – samhälle. Finns det en genuin konflikt mellan hållbarhet och lönsamhet?

Finns det en genuin konflikt mellan hållbarhet och lönsamhet i jordbrukets fortsatta utveckling? Vilka möjligheter och problem finns, och hur kan man främja kommunikationen mellan olika discipliner och arbetsområden? Detta var några av de ämnen som diskuterades vid denna workshop.

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion måste skyddas samtidigt som biologisk mångfald och kulturmiljövärden bevaras och stärks. De medel som står till för-

fogande är lagstiftning, ekonomiska styrmedel, forskning och utveckling, utbildning, information samt utvärdering och uppföljning av delmålen.

29 april

CAP och folkhälsan

Idag är problemet för mycket och för god mat. Nyttighetsdiskussionen kommer inte in i de jordbrukspolitiska diskussionerna. Näringslära och kostrekommendationer är nationella frågor. Hälsfrågorna betyder olika saker i olika länder. Här behövs en samordning och här kan Sverige ta ledningen. Det framhölls på denna konferens om EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) och folkhälsan.

Stimulera konsumtionen av frukt och grönsaker, bl.a. till skolorna, var ett annat budskap. WHO rekommenderar oss att konsumera minst 400 gram frukt och grönt per person och dag. Subventionerna borde fördelas utifrån krav på samhällsnytta, hälsa och miljö: ta bort subventioner som stimulerar produktion av animaliskt fett; ta bort konsumtionsstödet till feta mjölkprodukter; begränsa skolmjölkstödet till produkter med låg fetthalt; ta bort det säljfrämjande stödet till vin; öka stödet för vinbönder som vill lämna sektorn; avveckla tobakssubventionerna. Konferensen redovisas i KSLAT nr 20/2003.

9 september

Vad behövs av global skoglig omvärldsanalys?

Hur ska Sverige bidra till kapacitetsuppbyggnaden inom områden som tropiska skogsförhållanden, internationella marknadsförutsättningar eller sektorsanalyser och skog, utveckling och bistånd? Detta var centrala frågor vid detta seminarium. Man konstaterade att ett långsiktigt mål för Sveriges agerande i internationella skogliga processer saknas idag och att bra underlag krävs för att utveckla ett sådant.

Samsynen var stor bland deltagarna kring behovet av ökade satsningar på en global skoglig omvärldsanalys. Bl.a. efterlystes tvärvetenskapliga satsningar och speciellt forskning på tropiskt och borealt plantageskogsbruk liksom svar på frågor som: kommer vi i framtiden, ur ett marknadsperspektiv, att kunna använda virke från naturskogar? Vill vi göra det?

14 – 16 september

Bertebos-konferens i Falkenberg: Ecosystem services in European agriculture – theory and practice

Europas jordbruk står inför utmaningen att byta fokus från produkter till tjänster som en del i utvecklingen mot hållbarhet. Professorerna John R Porter och Erik Steen Jensen, vinnare av 2003 års Bertebos-pris och huvudtalare vid KSLA:s fjärde Bertebos-konferens i

Falkenberg 14–16 september 2003, målade upp en ganska omvälvande framtid för Europas bönder.

Vi har varit oerhört framgångsrika och effektiva på att producera mat. Men de senaste 50 åren har vi sett ett antal problem växa fram som en följd av det högintensiva jordbruket. Vi måste ta itu med dem, vi måste utveckla ett hållbart jordbruk. Att producera ekosystemtjänster är en överlevnadsstrategi.

Temat för årets konferens var ekosystemtjänster i europeiskt jordbruk. Under de tre dagarna i Falkenberg utforskade vetenskapsmän från sju länder de möjligheter som finns gömda i detta modeord. EU:s jordbrukssubventioner är fyrdubbelt större än det sammanlagda värdet av de produkter och ekosystemtjänster som produceras.

Det gapet skulle åtminstone delvis kunna fyllas genom att jordbruket ställs om till att producera mer ekosystemtjänster, som t.ex.

De två internationellt mycket välkända Bertebos-pristagarna, professorerna John R. Porter (t.v.) och Erik Steen Jensen, målade upp en ganska omvälvande framtid för Europas bönder på konferensen i Falkenberg.

Foto: Anders Fredholm/KSLA

kolsänkor, landskap för rekreation eller biologisk mångfald som kan bidra till pollinering eller biologisk kontroll av skadedörare. Konferensen redovisas i KSLAT nr 1/2004.

24 september

Sötvattenfisk – framtidens fiskresurs

Sötvattenfiske är en expansiv bransch med problem. Den har alla förutsättningar att expandera i Sverige. Biologi och geografi ger båda utrymme för utveckling. Entreprenörer visar vägen och kunder strömmar till. Ett brett folkligt intresse gör dessutom att man kan utföra stora fiskevårdsinsatser med frivilliga krafter. Inte minst landets många sportfiskare är engagerade i stora insatser för vattendrag och fiskbestånd.

Men även hot och problem finns för sötvattenfisket i Sverige. Ett av de största är svartfisket. Det kan orsaka utfiskning och samtidigt förstöra de positiva fiskevårdsinsatser som görs. Men i dag är övervakningen som regel nästan obefintlig. Det är inom naturturismen som insjöfisket kan bilda grund för en ekonomisk expansion. Den skulle kunna ske främst i områden med gles befolkning och vikande arbetsmarknad. Konferensen redovisas i KSLAT nr 23/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

6 – 7 oktober

Gräsälen – vår gemensamma resurs

Kvarkenrådet och KSLA arrangerade denna konferens i Jakobstad, Finland. Konferensen var en uppföljning av en tidigare sälkonferens i Umeå år 2000 och även avslutning på Kvarkenrådets treåriga projekt "Gräsälen i Kvarken".

Gräsälen bör betraktas som en förnyelsebar resurs och inte som ett skadedjur var en viktig infallsvinkel på sälfrågan. Med detta synsätt får jakten på säl en helt annan innebörd än om det enbart görs till en fråga om att avliva sälar. Från EU menade man att projektet är inne på rätt väg och att fiskeproblemen

måste fortsätta att diskuteras inom EU. Konferensen avslutades i en förhoppning om att olika åsikter hade närmat sig varandra och att vägen mot samsyn i sälfrågan hade tagit ett stort steg framåt.

22 oktober

Klimatet och skogen

Vilka blir effekterna på den svenska skogen om klimatet förändras? Denna fråga belystes vid en workshop som arrangerades av KSLA:s kommitté "Klimatet och skogen". I ett framtida varmare klimat kommer sannolikt potentialen för biomassaproduktion att öka, samtidigt som risken för vissa skador, såväl biotiska som abiotiska, också ökar. Fler trädslag kan bli aktuella för skogsbruk till följd av att ståndortsförhållandena förändras. Ett förändrat klimat ställer också nya krav på skogsodlingsmaterialets anpassning. En oviss framtid gör att goda strategier för riskhantering blir än viktigare.

De åtgärder som ansågs kunna vara motiverade i skogsbruket redan idag var: Förbättra övervakningen av skogens hälsotillstånd för att kunna upptäcka förändringar, t.ex. skador; Informera skogsägarna så att de får bättre underlag för sina beslut; Rätt trädslag på rätt ståndort bidrar till ökad motståndskraft hos träden; Anpassa viltstammarna så att detta blir möjligt; Sköt skogen – välskötta bestånd är som regel mer motståndskraftiga.

4 november

Det nya uppdraget – högre utbildning för landsbygd och landskap

Framtiden på landsbygden kräver breda kunskaper. För att överleva måste landsbygdens behärska både livsmedelsproduktion och turism, kulturvård och jordbruk. Detta är något som både utbildning och forskning måste utgå ifrån, betonades på detta seminarium.

Engagera de människor som brukar marken och som bor på landsbygden! Det är det enda

sättet som landskapet och dess natur- och kulturarv kan bevaras och utvecklas. Att styra vården av landskapet med regler och myndighetsbeslut är ohållbart i längden. Det händer att människor gör tvärtom när Myndigheten väl tittar bort, betonades bl.a. Seminariet redovisas i KSLAT nr 26/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

5 november

Mat för livet eller dödlig diet? Om bra matvaror och säkra livsmedel

Kor bränns på bål och hela köttsortiment tas bort från kyldiskarna samtidigt som kyckling orsakar matförgiftning och slängs. Galna kossjukan och salmonella uppmärksammas mycket i media och av allmänheten. Skatten på socker sänks och försäljningen av läskedrycker ökar. Gemene man är dock inte medveten om hur alarmerande situationen är.

Problemen uppfattas inte som allvarliga även om fler och fler insjuknar och dör. Är det lagstiftning och begränsningar som måste till, eller ska man försöka ändra människors beteende? Den stora frågan är: vem bär ansvaret? Är det industrin som istället för att öka portionsförpackningarna och höja sockerhalten i matvarorna ska erbjuda produkter som bidrar till hälsan? Eller är det Livsmedelsverket som ska byta ut pekpinarna mot inspirationskampanjer som motiverar befolkningen att leva hälsosammare?

Är det media som på ett lättillgängligt sätt ska få oss att byta ut chipspåsen mot moroten? Ska vi agera på europeisk eller nationell nivå? Ska mer forskning kring människors beteende lösa problemet? Eller ska individen själv ta hela ansvaret?

20 november

Förnyelsebara råvaror och hållbar utveckling – potential och utvecklingsansvar

Utvecklingspotential, pengar och GMO var huvudteman på denna konferens som sam-

arrangerades av KSLA, Sveriges Utsädesförning och Föreningen Skogen. Behovet av ett effektivt jordbruk kommer att öka de närmaste 30 åren. Även sådant som inte är lönsamt i dag kommer att bli det i framtiden. Det betonades att vi ska vara rädda om de marginella resurserna.

GMO nämndes både som ett medel att nå snabbare utveckling av förnyelsebara råvaror, och som ett möjligt hot mot miljön. Riskerna behöver inte ligga i själva GMO. Riskerna kan vara att de produktionssystem som används kan ge större skada än de system som används i dag, t.ex. om man använder GMO som tål mer bekämpningsmedel.

Från departementshåll betonades att jord- och skogsbruk har stor betydelse för nya produkter och för att vi ska klara åtaganden inom miljö- och energiområdena. Här annonserades nya förslag för ökad träanvändning.

24 november

LBU-programmet, skogen och landsbygden – till vilken nytta?

Bättre samordning och samarbete mellan myndigheter och andra aktörer på alla nivåer. Det var en återkommande åsikt under det seminarium som KSLA ordnade med anledning av att Landsbygdsutvecklingsprogrammet (LBU) har setts över i en utredning. Andra åsikter var att mer pengar borde gå till skogsbruket, att man bör ta fram enklare rutiner och regler för att söka stöd samt att mer pengar bör satsas på andra areella verksamheter än jord- och skogsbruk.

Pengarna från LBU-programmet har bidragit till att jordbruk i missgynnade områden har kunnat räddas. Programmet har därmed bidragit till ett levande jordbruk, samtidigt som de övergripande miljömålen har uppnåtts, menade ensamutredaren Per Wramner. Han ville även se att mer miljöstöd läggs på jordbruk i de södra slättbygderna där det kan göra störst nytta. Konferensen redovisas i KSLAT nr 5/2004 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

9 december**Landsbygdsutveckling ur ett skogligt perspektiv**

En temadag arrangerades i samarbete med Skogsstyrelsen om landsbygdsutveckling med fokus på entreprenörskap, där basresursen utgörs av skogen med alla dess skiftande

värden. Syftet var att visa på och diskutera skogens möjligheter att skapa utökad sysselsättning på landsbygden. EU-medlemskapet har givit nya förutsättningar. Människors behov och önskemål förändras över tiden, motiven för att äga skog varierar och mångbruk av skog är en viktig utgångspunkt.

3. Högtidssammankomsten den 28 januari 2003

Akademiens 190:e högtidssammankomst hölls traditionsenligt på Karl-dagen den 28 januari och hade samlat drygt 500 ledamöter och gäster i Stockholms Stadshus. Hedersgäster var Prinsessan Christina, Fru Magnuson med make. Preses Thorsten Andersson inlednings-talade och akademiens sekreterare, professor Bruno Nilsson, sammanfattade årets verksamhet inom akademien.

Författaren Kerstin Ekman höll högtids-talet över ämnet "Att berätta sin värld". Högtidstalet kretsade kring kyrkoherden Johan Axel Huss och hans jämtländska värld med djupa skogar och vidsträckta myrar. År 1811 skrev han till "Höglofliga Kungl. Lanthushålls-sällskapet" och berättade om den vidsträckt värld som var hans.

Middagen intogs i Gyllene Salen på Stads-huset. A.W. Bergsten-pristagaren professor em. Mårten Carlsson tackade på pristagarnas vägnar och professor Teresa Pinto Correia talade på de utländska nyinvalda ledamöter-nas vägnar. Statssekreteraren i jordbruks-departementet Ingrid Petersson framförde gästernas tack för en trevlig och underhållan-de middag.

Priser och belöningar

Vid högtidssammankomsten den 28 januari 2003 i Stockholms Stadshus utdelades priser och belöningar för förtjänstfulla insatser inom akademiens verksamhetsområden till följande personer:

A.W. Bergsten pris till professor em. Mårten Carlsson "för en framstående nationell och internationell ledargärning inom universitets-världen präglad av pedagogisk och forskningspolitisk framsyn samt utveckling av uni-versitetets sektorsroll och samverkan med samhället".

Bertebos pris delades mellan två forskare vid Den Kgl. Veterinaer- og Landbohöjskole i Köpenhamn:

professor Erik Steen Jensen "for pioneer-ing research in organic agriculture focused on plant production and soil biology by develop-ment of stable isotope methodology for ana-lysing nitrogen and carbon dynamics",

och **professor John R. Porter** "for interna-tionally well known multidisciplinary re-search of complex agroecosystems by biolog-ical modelling of responses to their environ-ment, especially the impact of climate change on arable and energy crops".

Akademiens stora guldmedalj till agronom Olov Hakelius, "för att inom jordbrukssek-torn framgångsrikt ha arbetat för avnämarnas engagemang och förståelse för forskningens strategiska betydelse samt för att ha orga-niserat näringens stöd för tillämpad forsk-ning".

Nilsson-Ehle-medaljen till statsagronom Jan Philipsson, "för arbetet att införa avels-värdering inom hästsporten samt för att med moderna avelsmetoder kombinera bättre djurhälsa med bättre produktion hos nöt-kreatur, ett forsknings- och utvecklingsarbete som lett fram till att det internationella sekre-

tariatet för avelsvärdering placerats i Sverige”.

Akademiens guldmedalj till forskningsledare Bengt Ehnström, ”för en livsgärning som forskare, lärare och inspiratör inom entomologin och för pionjärinsatser inom såväl skogsskydd som naturvård av högsta internationella kvalitet”.

Georg och Greta Borgströms pris till instittleder Magnar Norderhaug, Norge, ”för att med klarsynthet i skrift och tal ha reflekterat över människans förhållande till naturen och därvid ha fått många att förstå sambandet mellan individens handlande och miljö- och livsmedelssituationen i världen som helhet”.

Silverplaketten till jägmästare Helene Reiter, ”för att med ett levande intresse för skogsskötsel med stor yrkesskicklighet och entusiasm ha höjt kompetensen hos framför

allt kvinnliga skogsägare och dessutom skogsintresserade i allmänhet”.

Gunnar Torstenssons forskarstipendium inom markvetenskap vid SLU till AgrD Minh Ha Fagerström, ”för att i sin doktorsavhandling om en starkt vittrad tropisk jord i ett höglandsområde i Vietnam praktiskt ha visat på en väg att lösa erosions- och växtnäingsproblemen med agroforestry i samverkan med de lokala bönderna”.

Belöning för framstående doktorsarbeten till FD Per Eliasson, ”för att i en framstående tvärvetenskaplig miljöhistorisk avhandling ha gett oss en bättre förståelse för de stora landskapsförändringarna under de senaste 200 åren genom studier av relevanta delar av den politiska debatten, skogens faktiska förändringar och det rättsliga underlaget”

och till AgrD Örjan Carlborg, ”för att i gränsområdet mellan genetik, matematik,

Här några av de många pris- och belöningsmottagarna. Från vänster ses Jan Philipsson, Mårten Carlsson, Olov Hakelius och Bengt Ehnström.

Foto: Mats Gerentz/SLU

statistik och datavetenskap ha utvecklat ny metodik för studier av den ärftliga bakgrunden till multifaktoriella egenskaper såsom tillväxt och fettansättning hos de livsmedelsproducerande djuren”.

Belöning för föredömliga insatser inom pedagogik och undervisning till docent Marie Bengtsson, ”för att med entusiasm och glädje ha engagerat studenter till den grad att flera av dem har tagit kemiämnet till sitt hjärta även på korta akademiska utbildningar”

och till **docent Henrik Kylin,** ”för att ha gjort ämnet miljö kemi både intressant, spännande och lättillgängligt för studenter och skolor genom tillämpning av moderna pedagogiska metoder både i undervisning och tentamen samt i populärvetenskapliga sammanhang”.

Belöning för föredömliga insatser inom forskningsinformation till professor Marie-

Louise Danielsson-Tham, ”för att på ett enkelt, engagerat och fängslande sätt informerat vitt skilda målgrupper om både det som är roligt och det som är farligt kring våra livsmedel”.

Belöning för föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst till forskningsingenjör Tomas Hallingbäck, ”för att verksamt ha bidragit till dagens naturvårdshänsyn inom skogsbruket genom att med engagemang och skicklighet ökat kunskapen om kryptogamer, främst mossor, hos skogsbrukare, naturvårdare och allmänhet”.

Stipendium till landsbygdsrådgivare till landsbygdsutvecklare Åke Adriansson, ”för att ha stärkt unga människor i företagande på landsbygden genom utveckling av en ny metod som innebär stöd till lokal utveckling och enskilda entreprenörer samt utbildning av politiker och tjänstemän”.

4. Sammankomster

Akademisammankomsten den 16 januari 2003

Överläggningsämnet vid denna extra akademisammankomst var "Aktuella frågor inom jordbruksdepartementet". Jordbruksminister Ann-Christin Nykvist betonade behovet av etisk djurhållning och miljömässigt hållbara odlingsmetoder. Konsumenterna och samhället ska känna trygghet och förtroende för Sveriges bönders produktion. En livsmedelsproduktion som är långsiktigt hållbar ställer höga krav på god etik.

– Det är slående vilken framtidstro som finns bland er som företräder de gröna näringarna. Det är intressant att få ta del av de tillväxt- och utvecklingsmöjligheter som finns inom och i anslutning till jord- och skogsbruket och på landsbygden. Här har KSLA en viktig uppgift som mötesplats med sin oberoende ställning, menade hon.

Akademisammankomsten den 13 februari 2003

Vid sammankomsten presenterade ledamoten Per Wramner arbetet kring halvtidsöversynen av Miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006. Miljö- och landsbygdsprogrammet består av två insatsområden. Det största området ska främja en ekologiskt hållbar utveckling, det andra en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden.

Översynen har tre huvuduppgifter: att se på programmet i relation till angivna mål, dels på EU-nivå, dels på nationell nivå; att svara på ett antal frågor som ställts av kommissionen;

samt översyn av det administrativa genomförandet av programmet.

Akademisammankomsten den 13 mars 2003

"Tro och vetande om husdjurens välfärd" var rubriken för denna sammankomst. Djur har ett aktivt tänkande precis som människan. Alla våra husdjur har en relativt välutvecklad hjärnbark och kan känna smärta, lidande eller välbefinnande. Det pågår en diskussion om s.k. beteendemodifierande substanser till djur för att bryta en ond cirkel och underlätta träning när man försöker lära djur att sluta med ett beteende som uppfattas som destruktivt.

En annan aspekt som betonades var att vi inte enbart ska förhindra "dålig" välfärd hos djuren. Många anser att människan har en moralisk förpliktelse att främja djurens goda välfärd. Begrepp som glädje och belåtenhet hos husdjur bör få bättre status. Här behövs mer forskningsinsatser. God välfärd hos djuren är faktiskt något mer än bara frånvaron av dålig välfärd. Sammankomsten redovisas i KSLAT nr 9/2003 på KSLA:s hemsida/publikationer. Sammankomsten redovisas i KSLAT nr 9/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

Akademisammankomsten den 10 april 2003

Utbildning och ändrade attityder ska ge mer träbyggande! Det var ett bärande budskap vid denna sammankomst som hade rubriken "Svenska satsningar på ökad träanvändning". En av styrkorna med trä är just att det så väl

låter sig kombineras med andra material, som stål, betong och glas.

En viktig uppgift i ambitionen att öka träanvändningen är att skapa byggsystem för trä i samarbete mellan den trämekaniska industrin och byggsektorn. Det är viktigt att visa att vi tror på trä genom att skapa positiva exempel på nya byggnader i trä om vi vill bli framgångsrika i vår export av trävaror.

Utbildningen är kanske det avgörande hindret på vägen mot ökad träanvändning. För att få teknik och estetik att samverka måste byggare och arkitekter samarbeta redan under utbildningen. Vi borde tala om trä som livsstilsleverantör då trä åldras vackert och välkomnar allianser med andra material som stål, glas och betong. Sammankomsten redovisas i KSLAT nr 10/2003 på KSLA:s hemsida/ Publikationer.

Akademiens vårexkursion den 14 maj 2003

Akademiens vårexkursion 2003 gick till Södra Ölands odlingslandskap, rubricerad som en resa i världsarvet. Natur- och kulturvärden på Öland stod i fokus. I november år 2000 upptogs Södra Ölands odlingslandskap på UNESCO:s världsarvslista. Radbyn, den odlade jorden och de betade markerna bildar tillsammans en helhet som utgör världsarvet.

Olika forskningsstationer besöktes och information gavs om möjligheterna att kombinera kunskaper om den vilda och domesticerade naturen. Alvaret prunkade av orkidéer och mindre iögonenfallande växter som den lilla nagelörten. Vidare informerades om landskapet och människan förr och nu, öns geologi och dess klimat.

Akademisammanskomsten den 11 september 2003

Sammankomsten hade förlagts till Skara och Falköping. Temat var "Informations- och databehandling i produktionssystemen – Möjlig-

heter och risker". Sammankomsten avslutades med ett studiebesök vid Nöt- och Vallcenter Viken och Svensk Avel. Här presenterades Svensk Mjölks kodatabas som gör det möjligt att beräkna foderstater, ge underlag i det förebyggande hälsoarbetet och vid utsortering till slakt. Den kan också användas i arbetet med att planera avelsarbetet i besättningen samt för rena forskningsändamål.

Precisionsodling ger bättre miljö och ekonomi, konstaterades också. Med hjälp av GPS och GIS kan man uppnå en betydligt högre noggrannhet än vad som tidigare varit möjligt. Lantbrukaren kan ta data från fältet, via databaser, forskning eller annan bearbetning och tillbaka till fältet igen. Bordsdatorn tar hem data via Internet och kan även bearbeta den. En handdator tar med data ut till ladugården eller fältet. Handdatorn kan också användas för att mata in data redan på plats.

Studieresa till Polen med akademisammanskomst 8 – 12 oktober 2003

Polen och nio andra stater blir nya medlemmar i EU under 2004. Därmed kommer ett land med närmare 40 miljoner människor, drygt 18 miljoner hektar åkermark och nära 9 miljoner hektar skogsmark att påverka utvecklingen inom EU. Akademien har känt det angeläget att uppmärksamma Polens inträde i EU.

Därför arrangerade akademien en studieresa till Polen 8–12 oktober. Den var uppdelad i en lantbruksdel och en skogsdel. Sammankomsten på Lantbrukshögskolan i Kraków ägnades åt Polens jordbruk och landsbygdsutveckling. Vilka förberedelser gör man då inför sitt EU-inträde? En av de frågor som är svåra är den integrerade administrationen och kontrollsystemen inom EU. En annan fråga är uppgraderingen av livsmedelsindustrin. Sverige har en viktig granne och handelspart i Polen.

Mer finns att läsa i KSLAT nr 16/2003: "Utvecklingen i Polen".

Akademisammankomsten den 13 november 2003

Sammankomstens överläggningsämne var den PM om forskning inom den gröna sektorn som KSLA lämnat till regeringen inför arbetet med den forskningspolitiska propositionen: "Framtida forskning inom den gröna sektorn – areella näringar och därpå baserad industri- och tjänstesektor". Satsa på forskning som stödjer värdekedjorna inom den gröna sektorn, och som stöder utvecklingen inom hela detta växande område, var ett viktigt budskap från sammankomsten.

Vidare betonades betydelsen av tvärvetenskap och forskning som stöder alla de tre huvudsfärerna inom den gröna sektorn: råvaruproduktion, rekreation och ekosystemtjänster, områden som stöttar varandra. Det är viktigt att vi skapar en forskning som stödjer helheten, över gränserna.

Även finansieringen av forskningen togs upp. Samhället måste ta ett ansvar för den grundläggande forskningen, och näringslivet för produktutvecklingen. Däremellan finns ett område där t.ex. skogssektorn länge haft ett samarbete mellan industri och stat som fungerat utmärkt. Sammankomsten redovisas i KSLAT nr 6/2004 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

Akademisammankomsten den 11 december 2003

Har jord- och skogsbruk en roll i framtidens kultur? Den frågan ställdes vid årets sista sammankomst. Många inlägg handlade om att agera, att inte bara sörja över det som förlorats. Skapa gemensamma rum för de människor som arbetar med lantbruk och de som bor i städerna. I dag finns vattentäta skott mellan stad och land, vi måste riva väggarna mellan stad och land, var ett budskap.

Kultursatsningar är ett sätt att skapa kontakt mellan stad och land. KSLA har goda möjligheter att bidra till kontakter mellan grupper som saknar kontakt i dag: mellan stad och land och mellan lantbruk och kultur. Akademien har breda kontaktytor och kunskaper, och akademien är en oberoende plattform som därmed kan agera fritt.

Dagens landsbygd får inte bli ett betraktelseslandskap, som vi enbart uppskattar för dess skönhet utan att förstå sambanden. Det saknas ett språk i dag för att läsa landskapet. KSLA kan hjälpa till med att skapa ett sådant språk. Den bristande förståelsen mellan stad och land måste motverkas. Kultur och agrikultur behövs båda – och de behöver varandra. Sammankomsten redovisas i KSLAT nr 8/2004 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

5. Övriga aktiviteter

Ekologiskt Forum

Ekologiskt Forum är en öppen mötesplats för alla som vill verka för utveckling av ekologisk produktion. Forumet ska initiera och stödja en allsidig och bred diskussion inom ämnesområdet och öka kontaktytan mellan olika aktörer. Under år 2003 har fyra aktiviteter genomförts.

15 maj: Mat med mervärden – Goda affärer. Ekologisk mat, konsumenter och trender.

Synen på ekologisk mat har förändrats. 1970-talets solidaritet och miljömedvetenhet har bytts ut mot ett mer personligt val. I dag vill man ha bra mat till sig själv och sin familj. Man nöjer sig inte heller med att den ekologiska maten ska vara bra för miljön. Ekologiska produkter ska i dag även vara godare och ge en god image.

Detta ställer nya krav. Pengar finns hos många konsumenter, det gäller för marknaden att kunna beskriva värdet hos maten. Under seminariet framhöll många att det i dag finns stort intresse för ekologiska produkter både hos producenter och konsumenter, men att strukturerna och volymtänkandet i livsmedelsindustrin hindrar. Seminariet redovisas i KSLAT nr 24/2003 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

18 juni: Hur kan ekologiskt lantbruk och samhället gynna den biologiska mångfalden?

Mångfald i fråga om idéer och arbetsätt ger också mångfald i naturen. Vill vi behålla art-

rika miljöer som hagmarker och dikesrenar måste vi gynna alternativa sätt att bruka marken, som t.ex. ekologiskt lantbruk. Men mångfalden måste gälla alla verksamheter inom lantbruket, även rådgivning. Om alla råd har samma källa riskerar vi en ny likriktning.

Även i frågor kring marknadsföring och utbildning måste mångfald finnas i form av olika medier och olika utformning av budskapet. Man kan inte skapa opinion hos dagens skolungdomar med samma budskap och medier som ger effekt hos riksdagsmän och EU-byråkrater.

28 november: Ekologisk produktion med miljönytta

Miljöersättningen till ekologisk produktion har givit miljönytta. Kväveläckaget per hektar har minskat, liksom mängden bekämpningsmedel i mark och vatten. Den biologiska mångfalden har ökat, men detta är svårare att värdera ekonomiskt. Både biologisk mångfald och det öppna landskapet anses snarare vara en fråga för ersättning till jordbruket som sådant, inte specifikt för ekologisk produktion.

Vid detta seminarium diskuterades effekterna av den svenska miljöersättningen till ekologisk produktion. Som utgångspunkt användes bl.a. utvärderingen av Miljö- och landsbygdsprogrammet (LBU) samt en samhälls-ekonomisk analys som gjorts av Livsmedels-ekonomiska institutet. En tredje utgångspunkt var den bedömning som gjorts av Svenska Naturskyddsföreningen. Seminariet redovisas i KSLAT nr 7/2004 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

8 december: Ekologiskt Forum mönstrar köttet och marknaden

Brist på ekologiskt griskött bromsar lanseringen av produkter som skulle kunna ge bättre ekonomi för alla led i produktionen av ekologiskt kött. Griskött är efterfrågat och en viktig ingrediens i charkvaror och i färdigprodukter. Tillgången på ekologiskt nötkött är betydligt bättre.

En annan broms för nya ekologiska produkter är det villkor som hindrar charkprodukter med nitrit från att KRAV-märkas. Både önskemål från konsumenter och livsmedels-säkerheten talar för att nitrit ska användas. Nu lanseras fler nitritinnehållande produkter med ekologiskt kött, som får en märkning som anger att det är ekologiskt kött, men de saknar KRAV-märke.

För de flesta konsumenter är det inte hälsoaspekter som gör att de väljer ekologiskt kött utan att man vill bidra till en bättre djurhållning. Ökat samarbete och ökad marknadsföring av både ekologiskt kött och svenskt kött i allmänhet skulle kunna ge draghjälp åt båda dessa produktgrupper. Seminariet redovisas i KSLAT nr 3/2004 på KSLA:s hemsida/Publikationer.

Aktiviteter på Enaforsholm

26 juli – 2 augusti: Sommarkurs i fjällkunskap

Enaforsholmskursen genomförs i månadsskiftet juli/augusti varje år. Kursen inleddes på Enaforsholm med föreläsningar om fjällflora, rennäring, skogsbruk och fjällkunskap och kortare vandringar runt Enaforsholm.

Därefter vidtog en fyra dagar lång vandring på ca tio mil mellan Storulvån – Sylarna – Nedalshytta – Storerikvollen – Blåhammaren och tillbaka till Enaforsholm. Under vandringen studerades fjällvärldens geologi, fauna, flora och även historia eftersom rutten delvis går i Armfeldts och karolinernas ödesdigra spår.

21 – 23 augusti: Sommarbildning på Enaforsholm

”Där luften smakar champagne. Kultur och turism i fjällen – pilgrimsleder, jaktstolt och kurhotell”. Årets sommarbildning hade kulturen och turismen i fjällen som huvudtema. Genom att ge en historisk återblick men också ta upp dagens turismföretagande ville KSLA ge ett perspektiv på en alltmer expanderande näring med nära anknytning till akademiens ansvarsområden och som idag kan vara en näringsgren bland många andra i lantbruksföretagen.

Akademiens sommarbildning är inte utbildning, men väl bildande föredrag och samtal under några sommandagar på Enaforsholm. På programmet stod en blandning av allmänbildande föredrag om renskötsel och klimatförändringar samt programpunkter i anknytning till Enaforsholms närhet, t.ex. karoliner, täljstensbrytning, friluftsliv och fjällkunskap, försöksträdgården och naturkunskap.

Övrigt

4 – 5 juni: Ambassadörer i Västerbottens skogar

Akademien arrangerade en mycket uppskattad skogsexkursion i Västerbottens län för ambassadörer och attachéer från elva länder. Medarrangörer var bl.a. Skogsvårdsstyrelsen i Västerbotten, Norrskog, Fastighetsverket, SCA Skog och SLU i Umeå. Västerbotten är ett utpräglat skogslän där den produktiva skogsmarken uppgår till över 3 milj. ha. Detta motsvarar ca 57% av den totala landarealen i länet.

Kännetecknande för dagens skogspolitik är minskad detaljreglering och större valfrihet för skogsägaren jämfört med tidigare. Diplomaterna var mycket intresserade att få veta mer om ägarstrukturen i det norrländska skogsbruket. I Västerbottens län finns ca

Även ett företagsbesök ingick i exkursionen – här är det Hedlunda Snickeri i Lycksele som besöks.

Foto: Anders Fredholm/KSLA

26 000 privata skogsägare som tillsammans äger 42% av den produktiva skogsmarken. Stora ägare är AssiDomän, Holmen, SCA, Sveaskog, Scanninge, Fastighetsverket samt allmänningar, kyrkan och kommuner. Andra större aktörer inom skogsbruket är skogsägareföreningarna Norra Skogsägarna och Norrskog samt Skogssällskapet.

11 november: EU i fokus när kungen besökte akademien

Akademiens beskyddare H. M. Konungen Carl XVI Gustaf besökte KSLA för att med preses, VD och några av akademiens ledamöter informera sig om aktuella EU-frågor.

De punkter som togs upp var utvecklingen av EU:s jordbrukspolitik (CAP) och den förestående utvidgningen samt konsekvenserna för samhället, skattebetalare, konsumenter, producenter och jordbruksadministrationen. Andra frågor som berördes var sambandet med World Trade Organization (WTO), miljö-

och folkhälsofrågor och situationen i tredje världen.

Projekt

Här presenteras de projekt som akademien antingen svarat för eller aktivt medverkat i under 2003.

Mat för livet 2025 – Livsmedelsframsyn

Syftet är att utifrån den svenska livsmedelssektorn och livsmedelsforskningen som aktiva och intressanta parter i det internationella samarbetet utarbeta visioner och framtidsbilder i ett 20-årsperspektiv. Mat för Livet 2025 vill genom att skapa framtidsbilder undersöka möjligheterna att öka jordens livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och återställer naturvärden, minskar miljöbelastningen, använder mindre fossila bränslen, höjer livsmedelskvalitén, förbättrar folkhälsan,

förbättrar producenternas livsvillkor samt bevarar och utvecklar landskapets estetiska och rekreativa värden.

Peter Sylwan är vetenskaplig rapportör och kommer att sammanställa slutrapporten. Projektet planeras pågå till våren 2005 och genomförs med en panel bestående av ett 20-tal unga forskare från ett brett perspektiv av tekniska, naturvetenskapliga, medicinska, samhällsvetenskapliga, teologiska och humanistiska discipliner. Projektets referensgrupp, som kommer att möta panelen ett antal gånger under projektets gång består av personer från eller med kopplingar till livsmedelsbranschen. Projektet har en budget på ca 3 miljoner kronor och huvudfinansiärer är Formas och aktörer inom livsmedelsbranschen. Projektets styrgrupp leds av Annika Åhnberg. Projektledare är Johan Carlsten.

Kvalitetsmärkning av skolmältider

Projektets mål är att höja skolmältidernas kvalitet genom att erbjuda alla skolor, såväl kommunala som friskolor, möjlighet att kvalitetsmärka de mältider som erbjuds elever i grundskola och gymnasium. Projektet går ut på att skapa ett operativt verktyg baserat på relevant kunskap och beprövad erfarenhet, som möjliggör för skolchef och skolmältidsansvarig att utveckla skolmältiderna.

Projektet har under 2003 tagit fram två förslag på enkäter för att mäta skolmatens kvalitet ur olika aspekter. Enkäterna har under hösten 2003 testats och validerats i ett 50-tal Stockholmskolor. För att få en permanent av-sändare av kvalitetsmärkningen har kontakter tagits med bl.a. Skolverket, Utbildningsdepartementet och Jordbruksdepartementet. En marknadsföringsstrategi har tagits fram. Till projektet har knutits en styrgrupp och en bred referensgrupp. Huvudfinansiär är Jordbruksdepartementet. Det stöds också av Servera, Skolmatens Vänner och Centrum för Tillämpad Näringslära, Stockholms läns landsting. Projektledare är Elisabeth Olszon.

Träakademien

Träakademien vill inspirera och stimulera utvecklingen samt initiera forskningsprojekt rörande den svenska trämekaniska industrin. Träakademien är ett samarbetsprojekt mellan Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien och KSLA. Det planeras pågå under åren 2003–2005. Träakademiens ambition är att lyfta fram sådana frågeställningar och aspekter som på olika sätt har eller kan komma att få bäring på den svenska skogen och skogs-näringen. Projektledare är Lars-Olof Österström.

Sustainable Forest Management in Africa

Projektet "Lessons learnt on Sustainable Forest Management in Africa" är ett gemensamt projekt mellan KSLA, The African Academy of Science (AAS) i Nairobi och FAO:s skogsavdelning. Svenska utrikesdepartementet och Sida finansierar projektet, som startade 2003. Initiativet har tagits inom utskottet för internationella skogsfrågor.

Bakgrunden är den allvarliga situationen för skogarna i Afrika och myndigheternas ofta bristande förmåga och vilja att uthålligt sköta sina skogsresurser. Avsikten är att analysera vad erfarenheterna har lärt oss om vad man kan och kanske framförallt inte skall göra för att i framtiden bättre utnyttja skogarna. En rad fallstudier utförs av afrikanska skogsexperter. Projektet utförs som ett komplement till FN:s Skogsforum (UNFF) och kommer att slutrapporteras till UNFF i maj 2005. Projektledare är Björn Lundgren.

Mediaprojektet

I en första etapp har samarbete med Mitthögskolan inletts. En pressanalys ("Tre dagstidningars bevakning av den areella sektorn") har genomförts och en samanställning av befintliga och tillgängliga attitydundersökningar för sektorn "Svenskarnas syn på de areella näringarna") har gjorts. I en andra

etapp ska KSLA arbeta för att media ytterligare informeras om KSLA:s ansvarsområden genom t.ex. studieresor, priser, stipendier och kurser. Projektledare är Agnetha Alriksson och Anders Fredholm.

Fraenckelska kartverket

1909 utgavs atlasverket "Sveriges jordbruk vid 1900-talets början". Finansiär var Moritz Fraenckel och de som genomförde arbetet var Wilhelm Flach, Herman Juhlin-Dannfelt och Gustav Sundbärg. Under 2003 har denna atlas färdigställts i en digital form och en pre-

liminär version har lagts ut på akademiens hemsida. Där kan man se den tryckta atlasens innehåll, göra egna tematiska kartor och hämta huvuddelen av den statistik som användes i atlasen. En beskrivning av projektet med förslag till användning av materialet trycks våren 2004.

Ett annat atlasprojekt som planerats under 2003 är "Atlas över skogs- och jordbrukets markanvändning 1900–2000". Det är tänkt att genomföras i samarbete med Sveriges Nationalatlas, som vill utveckla och förnya sina band om skogs- och jordbruket. Projektledare för båda projekten är Ulf Jansson.

6. Kommittéer och utskott

Biblioteks- och arkivnämnden

Nämnden har en rådgivande funktion där ledamöternas främsta uppgift är att skapa kontakter som är värdefulla för verksamheten, både internt och externt. Vid det årliga sammanträdet har många delar av ANH:s verksamhet diskuterats och bl.a. redogjordes för arbetet med Vagn J. Brøndegaards etnobotaniska boksamling som akademien nu svarar för. Även den färdiga webbsidan med kartverket "Sveriges jordbruk vid 1900-talets början" har demonstrerats.

Kommittén för ekonomi – ekologi och miljöstyrning

Kommittén är efterföljare till arbetsgruppen "Eko-Eko". Uppgiften är att verka för förbättrad interdisciplinär diskussion mellan ekonomi, ekologi och praktiskt jordbruk. Miljö och hållbarhet står i fokus för kommitténs arbete.

Under 2003 arrangerades två workshops. Workshop Syd hölls i Skåne i februari med praktiker, rådgivare och forskare samt Odling i Balans. Temat var möjligheter att i praktiskt jordbruk förena lönsamhet och miljöanpassning. Den andra workshopen hölls i april under rubriken Jordbruk – ekologi – samhälle. Finns det en genuin konflikt mellan hållbarhet och lönsamhet eller kan lönsamhet och hållbarhet förenas? Deltagare var praktiker, rådgivare, administratörer och forskare.

Framöver arbetar kommittén efter två spår: dels en undersökning av hur man kan åstadkomma en ökad miljöanpassning med bevarad lönsamhet utifrån exemplet bekämp-

ningsmedel, dels vad en ekologisk anpassning på samhällsnivå kan innebära för hot och möjligheter för jordbruket.

Kommittén för forskningspolitik

Kommitténs uppdrag är att följa den forskningspolitiska debatten och utvecklingen i allmänhet och inom den gröna sektorn i synnerhet. Huvuddelen av kommitténs insatser har under året fokuserats kring framtagning av ett underlag inför den forskningspolitiska propositionen 2005. Underlaget har tagits fram tillsammans med 19 andra organisationer inom den gröna sektorn.

Syftet med detta arbete har varit att inför det politiska systemet lyfta fram hela den gröna sektorns samhällsnytta och hur denna sektor kan komma att utvecklas framöver och vilket forskningsstöd som blir viktigt. Rapporten pekar ut tre stora områden för forskning: Uthållig produktion och ekonomisk tillväxt; Ekosystemtjänster; Rekreation, boende och rehabilitering.

Kommittén har även bevakat och deltagit i den forskningspolitiska utvecklingen på nordisk nivå och inom EU:s gemensamma forskningsprogram, bl.a. tankarna om ett gemensamt forskningsråd inom EU. Kommittén planerade sammankomsten i november som berörde de forskningspolitiska frågorna.

Kommittén för forskarutbildning i Baltikum

Det av akademien administrerade forskarutbildningsprogrammet för baltiska studenter skall, förutom att resultera i doktorsavhand-

lingar, befrämja det vetenskapliga samarbetet mellan institutioner i de baltiska länderna och i Sverige. Internationellt högtstående forskning skall genomföras och långsiktiga relationer mellan institutioner i Sverige och Baltikum byggas upp.

Doktoranderna har under 2003 varit inne i ett intensivt skede i sitt avhandlingsarbete och kursdeltagande. I stort följer samtliga sina tidsplaner. Av de totalt 21 doktoranderna har fyra redan avlagt sin doktorsexamen.

Kommittén för klimatet och skogen

Kommitténs uppgift är att sammanställa befintlig kunskap om klimatförändringars påverkan på virkesproduktion och skador i den svenska skogen, stimulera till tvärvetenskaplig forskning inom området och att i kontakt med skogsbruket diskutera behov av ändrad inriktning och planering av skogsbruket. Under 2004 skall ett förslag till forskningsprogram inom området utarbetas.

Under året har en litteraturstudie genomförts för att sammanställa kunskapsläget inom området. Studien publiceras under 2004. Preliminära resultat presenterades vid en workshop i oktober 2003. I ett framtida varmare klimat kommer sannolikt potentialen för biomassaproduktion att öka samtidigt som risken för såväl biotiska som abiotiska skador ökar. Fler trädslag kan bli aktuella för skogsbruk och ståndorter kan förändras. Den ovissa framtiden gör att goda strategier för riskhantering blir viktiga.

Kommittén för skoglig teknik och logistik

Arbetet har under året fokuserats på att analysera och identifiera behoven att stärka utbildning och forskning för utveckling av skogsbrukets huvudprocess, den s.k. produktions- och försörjningskedjan.

Dagens och framtidens skogstjänstemän har en helt annan yrkesroll än för tio år sedan. Kund- och marknadsorientering, outsourcing,

flödesorientering och strukturrationalisering är saker som bidragit till detta. Denna förändring, tillsammans med nedrustningen inom området skogsteknik i vid bemärkelse, har medfört att detta ämnesområde förlorat sin identitet. Möjligheterna att attrahera ungdomar har därmed också påverkats negativt. Det är motiverat med en översyn av vissa delar av den skogliga utbildningen, och att formulera nya utbildningsmål som har lysekraft för såväl studenter som arbetsgivare.

Resultatet av kommitténs arbete har redovisats i en PM "Kompetensbehov inom skogsbrukets produktions- och försörjningskedja". Innehållet har diskuterats med SLUs skogsfakultet. En gemensam workshop, med målsättning att tydligt identifiera skogsbrukets behov till underlag för förändring av dagens utbildning, har planerats till januari 2004.

Kommittén för skogsskötsel

Denna kommitté tillsattes under senare delen av 2003 med uppgift att verka under perioden 2004–2006. Uppgiften är att utifrån definierade mål, som beaktar olika ekonomiska, ekologiska och sociala värden, studera och analysera hur samhället, skogsföretag och enskilda brukare bör utforma sin skogsskötsel och sina skogsbruksmetoder.

Vidare skall kommittén undersöka vilka kunskapsbehov som kan följa av nya mål och diskutera svensk skötselforskningens inriktning samt föreslå hur en bättre samverkan mellan forskning och praktik skall kunna uppnås.

Kommittén för vattenfrågor

Kommittén bevakar frågor kring vatten, vattenresurser och vattenkvalitet med fokus nationellt men med kopplingar internationellt. Kommitténs uppgift är att synliggöra vattnets viktiga roll i jordbruk, skogsbruk, fiske och att beskriva kopplingen mark – vatten. Arbetet sker dels genom att ta fram faktaunderlag och analyser, dels genom att

arrangera seminarier, konferenser och andra möten.

En hearing arrangerades med Havsmiljökommissionens arbetsgrupp för övergödning. Vidare planerades en workshop om lantbrukets tillförsel av fosfor och kväve till vattenmiljön, som kommer att hållas våren 2004. Kommittén har under året medverkat vid besvarandet av remisser: Betänkandet SOU 2003:9 "Skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel", Betänkandet SOU 2002:105 "Klart som vatten" samt Delbetänkandet 2002:107 "Bestämmelser om miljö kvalitet".

Utskottet för EU-frågor

Utskottet arbetar dels för att sprida ökad kännedom om de areella näringarnas EU-relaterade frågor, dels för ökade kontakter mellan de areella näringarna i Sverige och berörda organ inom EU. Utskottet följer jordbruks- och livsmedelspolitikens utveckling inom EU liksom utvecklingen inom de jordbruks- och livsmedelsrelaterade forskningsprogram som delfinansieras via EU.

I mars arrangerades en konferens på temat Mid Term Review (MTR) och svenskt jordbruk, dvs. kommissionens förslag till ny reform av EU:s jordbrukspolitik. Utskottets ledamöter tog aktiv del i KSLA:s remiss angående MTR. Vidare har utskottet planerat konferensen "Svenskt jordbruk i EU-25 – Östutvidgningens betydelse för jordbruks- och livsmedelsnäringen i Sverige", som äger rum i februari 2004. Utskottet har under året behandlat olika aspekter på den stora reform av jordbrukspolitiken som EU:s ministerråd beslutade om sommaren 2003.

Utskottet för fiske och vattenbruk

Utskottet följer och analyserar utvecklingen inom fiske och vattenbruk, både nationellt och internationellt och därtill hörande frågor om livsmedelsförsörjningen. I maj utkom KSLAT nr 6/2003 med dokumentation från

den av utskottet arrangerade konferensen "Fiskets miljöeffekter – kan vi nå miljömålen?" som ägde rum i november 2002 på KSLA.

Arbetet har fokuserats på en fiskebroschyr och en konferens i september om "Sötvattensfisk – Framtidens fiskeresurs". Till detta kan fogas planering av två nya konferenser, en om "Aqua-agro kretslopp", som kommer att hållas i oktober 2004 och en om sportfiske under våren 2005. Vidare planerar utskottet att med Fiskeriverket anordna ett seminarium i mars 2005 om hur man kan använda fisk och fiskesamhälle som bedömningsgrunder för ekologisk status i sjöar och vattendrag enligt EU:s ytvattendirektiv.

Under året har åtskilliga fiskefrågor diskuterats som följd av den allmänna kris som yrkesfisket befinner sig i. Ledamöter har även deltagit i flera av de konferenser som arrangerats av Havsmiljökommissionen.

Utskottet för internationella skogsfrågor

Utskottet skall på ett neutralt sätt öka kunskaperna om det internationella skogliga arbetet samt belysa den svenska skogsnäringens problem och möjligheter. Arbetet sker dels genom att ta fram faktaunderlag och analyser, dels genom att arrangera seminarier, konferenser eller andra möten. Bl.a. genomfördes i mars seminariet "National Forest Programs" och i september arrangerades tillsammans med SLU ett seminarium "Vad behövs av global skoglig omvärldsanalys?".

Under året har sonderingar fortsatt kring möjligheten att i samarbete med KSLA bilda en afrikansk akademi av motsvarande typ. Utskottet har tillsammans med The African Academy of Science (AAS) och FAO inlett projektet "Lessons learnt on sustainable forest management in Africa".

Utskottet för landsbygdsutveckling

Utskottet bevakar forskning och praktisk verksamhet kring landsbygdsfrågor, belyser

dem och tar initiativ till samhällets gagn. Under året samverkade utskottet med allmänna avdelningens arbetsutskott om att ordna två seminarier om halvtidsutvärderingen av Landsbygdsutvecklingsprogrammet (LBU). En förstudie om kapitalfrågor för landsbygdsföretagare har redovisats i KSLAT nr 4/2003. Med denna som utgångspunkt har två seminarier genomförts i Trångsviken och i Växjö.

I samarbete med Skogsstyrelsen arrangerades en temadag om landsbygdsutveckling och entreprenörskap ur ett skogligt perspektiv i Umeå. Temadagen lyfte fram skogens alla värden som underlag för utkomst och livskvalitet på landsbygden. På seminariet "Det nya uppdraget – högre utbildning för landsbygd och landskap" diskuterades de nya kunskaper som både producenter och konsumenter måste ha för att vidmakthålla en ekonomiskt livskraftig landsbygd.

Utskottet har inlett en dialog med Institutet för tillväxtpolitiska studier om gemensamma aktuella frågeställningar och fortsatt sitt engagemang i frågan om fortbildning av landsbygdsutvecklare. Utskottet har deltagit i en arbetsgrupp på Jordbruksdepartementet inför den nya forskningspropositionen och deltar i departementets rådgivande kommitté för landsbygdsfrågor.

Utskottet för livsmedelskvalitet

Genom utskottet bevakar KSLA livsmedelskedjan ur perspektivet kvalitet och säkerhet. Syftet är att på ett neutralt och samlat sätt och med utnyttjande av tillgänglig sakkunskap behandla aktuella frågor om livsmedelskvalitet. Samverkan har inletts med utskottet Mat, Hälsa och Ekonomi för att utveckla akademiens verksamhet inom hela livsmedelsområdet.

Utskottet deltog i planeringen av måltid och meny vid högtidssammankomsten i januari 2003. Konferensen "Hemifrån-flyttarnas matval" i april behandlade frågor av central betydelse för ungdomar när de som studeran-

de eller förvärvsarbetande får ta eget ansvar för sin mathållning.

EU:s jordbrukspolitik (CAP) och dess betydelse för produktion och tillgång på olika livsmedelsråvaror och därmed betydelse för folkhälsan var ämnet för en annan uppmärksam konferens i april. Frågan om den vanliga maten verkligen räcker och om det var bättre förr var ämnet för ett seminarium där forskare från olika discipliner diskuterade olika råvarors egenskaper ur ett historiskt perspektiv.

En konferens planeras till hösten 2004 om vatten som livsmedel, medan ett seminarium om vad som händer vid tillagning och stekning av proteinrika livsmedel har fått senareläggas. Ett arrangemang i östra Skåne kring äpplet, ett livsmedel för hälsa och njutning, planeras till hösten 2004. Utskottet har utarbetat ett remissvar på Formas forskningsprogram och betonade då vikten av framtida satsningar inom livsmedelsområdet och de faktorer som har betydelse för matens kvalitet och säkerhet.

Utskottet för Mat, Hälsa, Ekonomi

Med bättre kunskap hos alla aktörer i livsmedelskedjan kan vi synliggöra vår matkultur och öka medvetenheten om mat och hälsa. Samhället nedrustar dock utbildning, fortbildning och rådgivning inom matområdet, samtidigt som kunskapsöverföringen mellan generationerna är på väg att försvinna.

Utskottets övergripande verksamhet och syfte är att på ett neutralt och samlat sätt och med utnyttjande av tillgänglig sakkunskap behandla aktuella frågor som rör Mat, Hälsa, Ekonomi. Samverkan har inletts med Livsmedelsutskottet för att utveckla akademiens verksamhet inom livsmedelsområdet.

Utskottet har under året efter beslut av akademikollegiet ändrat namn från "Mat, Hem, Ekonomi" till "Mat, Hälsa, Ekonomi". En trycksak som presenterar utskottets mål, syfte och verksamhet har producerats. En

skrift med arbetsnamnet "Kunskap främjar hälsan" har påbörjats. Syftet med skriften är att erbjuda en lättillgänglig kunskapsbas för prioriteringar och åtgärder inom detta viktiga område.

Ett projekt som syftar till att höja skolmål-tidernas kvalitet genom att utveckla, testa och utvärdera ett webbaserat instrument för kvalitetsmärkning av måltider i grundskola och gymnasium pågår. Vid konferensen "Hemifrån-flyttarnas matval" i april behandlades frågor av central betydelse och intresse för ungdomarna när de som studerande eller förvärvsarbetande får ta eget ansvar för sin mathållning.

Ett arrangemang kring invandrarnas matkulturer har diskuterats. Intresset för vad människan livnärde sig på under stenåldern ligger till grund för det inledda planeringsarbetet på ett arrangemang kring stenåldersmat.

Utskottet för miljöfrågor

Utskottet följer och försöker påverka svensk och internationell utveckling inom miljö-vårds- och naturresursområdet, med anknytning till akademiens verksamhetsområde. Utskottet har under året fortsatt att fokusera på landskapet och dess olika värden som en gemensam utgångspunkt för sådana frågor.

Utskottet har genomfört seminariet "Landskapet och vindkraft", det fjärde i en serie om landskapet. I samarbete med allmänna avdelningens arbetsutskott arrangerades vår-exkursionen till Öland under titeln "Resa i världsarvet – Södra Ölands odlingslandskap". Processen med att skapa ett världsarv diskuteras liksom de unika värden som finns i landskapet på Öland. Ett flertal studiebesök ingick.

Vidare har kommittén genomfört en exkursion i viltparken "Eriksberg" i Blekinge och

vid egendomen Högesta och Christinehof i Skåne för att studera hur stora egendomar kan lösa och uppnå målen med miljövard och produktion. Samarbete har under hösten inlett med Kungl. Vetenskapsakademien om "Sustainable development in agricultural landscape". Som ett första led har arrangerats ett internationellt seminarium med inbjudna deltagare från USA och det s.k. Cheesapeake Bay-projektet. I anslutning till seminariet arrangerades en exkursion i Sörmland.

Utskottet för viltförvaltning

Utskottet bevakar och initierar frågor som rör vilda däggdjur och fåglar, deras förvaltning, bevarande och deras påverkan på de areella näringarna samt viltets relation till det övriga samhället.

I april arrangerades ett seminarium om Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag och svensk viltförvaltning. Seminariet hölls under remisstiden och samlade olika remissinstanser. I utredningen lyfts viktiga frågor fram som viltets positiva värden, det stora kompetensbehovet inom vilt- och jaktfrågor, behovet av en utbyggd viltövervakning och att viltförvaltning och jakt ska vara en naturlig del av naturresursförvaltningen.

I mars arrangerade utskottet den nordiska konferensen "Gråsälén – vår gemensamma resurs" i Jakobstad, Finland. Det var en uppföljning av den KSLA-arrangerade konferensen "Sälén – resurs och problem" år 2000 i Umeå. I Jakobstad redovisades och diskuterades den förvaltningsplan som Kvarkenrådet tagit fram. Ett huvudtema var att visa sälens möjlighet som en förnyelsebar resurs där sälén betraktas som en tillgång med flera användningsområden.

7. Anslag, stipendier, priser och belöningar

Akademien förvaltar 39 stiftelser. Stiftelserna har som ändamål att främja vetenskaplig forskning och utveckling. Disponibel avkastning har fördelats av akademikollegiet efter ansökningar och efter beredning av akademiens forskningsanslagsutskott samt av särskilda styrelser för tre av stiftelserna samt för Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning. Medlen har fördelats dels till yngre graduerade forskare för forskningsprojekt och som resestipendier, dels till studerande inom jord-, skogs- och trädgårdsbruk, men även till praktiska utövare inom den gröna sektorn. Beloppen per individ överstiger i regel inte 50.000 kr.

Under redovisningsåret 1/1 2003–31/12 2003 har av disponibel avkastning ca 7,4 milj. kr. beviljats i anslag, bidrag, stipendier, priser och belöningar. Av dessa medel utgjorde 6.947.000 kr. anslag till forskning och bidrag till studieresor. Resterande medel utgörs av *stipendier för forskarrekrutering* 200.000 kr. och *belöningar* 260.000 kr.

Under året har till olika projekt även delats ut medel ur *Stiftelsen Oscar af Ugglas minnesfond*, 50.000 kr., ur *Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond* 229.000 kr., ur *Stiftelsen Marie Josephine Guillaumes fond* 10.000 kr., ur *Stiftelsen Hem i Sverige-fonden* 15.000 kr. samt ur *Stiftelsen A.W. Bergstens donationsfond* 77.000 kr.

Av akademien förvaltade stiftelser behandlas sju stycken tillsammans under benämningen *Akademiens samordnade stiftelser* från vilka 549.000 kr. utdelats till 33 mottagare. Dessa samordnade stiftelser utgörs av: *Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond* för understöd åt forskningsarbete i lantbruksveten-

skapliga ämnen, *Stiftelsen Adolf Dahls fond* för främjande av jordbruk, företrädesvis baljväxtodling, *Stiftelsen Marie Josephine Guillaumes fond* för human behandling av husdjuren och upplysningsverksamhet rörande djurskydd, *Stiftelsen Alfa Laval AB:s fond* dels befordran- de av luzernodlingen, dels anslag till forskning beträffande husdjurens utfodring och vård, *Stiftelsen Akademiens kulturtekniska fond* för i första hand hydrotekniska försök och undersökningar på jordbruksområdet, *Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond* för jordbruksvetenskaplig forskning samt *Stiftelsen Hem i Sverige-fonden* för forskning med speciell anknytning till de mindre jordbrukens problem.

Ur *Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond* för främjande av vetenskaplig undervisning och forskning, bl.a. till resestipendier och gästforskning vid utländska läroanstalter för skogs- och jordbruk har totalt beviljats 1.096.000 kr. till 58 mottagare.

Ur *Stiftelsen Nilsson-Aschans stipendiefond* för studerande vid SLU för utbildning till agronom, hortonom eller landskapsarkitekt, har utdelats resestipendier på 271.000 kr. Ur samma fond har dessutom 20.000 kr. utdelats i stipendier till studerande vid SLU:s lantmästarutbildning i Alnarp. Resestipendier på 54.000 kr. till blivande agronomer vid SLU har utdelats ur *Stiftelsen J.M. Svenssons donationsfond* och ur *Stiftelsen C.G. Johnsson och hans arvingars fond* för studier i utlandet på trädgårdsbrukets område har utdelats 53.000 kr.

I stipendier till avgående elever vid Himmelstalundsskolan, tidigare Statens Träd-

gårdsskola, har utdelats 4.000 kr. ur *Stiftelsen Gustaf Linds stipendiefond*. Stipendier till studerande vid ettåriga påbyggnadsutbildningar i jordbruk och trädgårdsodling samt studerande på påbyggnadsutbildningar i kost, hälsa, hushållning har utdelats på 18.000 kr. ur *Stiftelsen Hem i Sverige-fonden*. Ur samma fond har även akademiens stipendium till landsbygdsrådgivare på 15.000 kr. delats ut.

Ur *Stiftelsen Erik och Ellen Sökjer-Petersens stipendiefond* har, till stipendier för att främja och stimulera intresset för skogsskötsel, speciellt lövskogsskötsel, beviljats 91.000 kr. Ur *Stiftelsen Edvard Nonnens stipendiefond* har utdelats resestipendier på 96.000 kr. för lantbrukets teoretiska och praktiska studier i utlandet.

Ur *Stiftelsen Axel Melanders fond* för studier inom eller utom landet av till lantbruket hörande frågor har delats ut 24.000 kr. Ur *Stiftelsen Fonden för markvård till minne av Sanders Alburg* för främjande av forskning inom markvård och trädgårdsskötsel vid småfrukt/fritidsodling har delats ut 30.000 kr. och ur *Stiftelsen Ch. E Löfvenskiölds donationsfond* för studier utomlands av lantbrukets byggnader och inredning har utdelats 62.000 kr.

Stiftelsen Knut och Alice Wallenbergs forskarstipendiefond för främjande av internationella forskarkontakter och erfarenhetsutbyte inom skogs- och jordbruksforskningsområdet och aktuella kontaktområden har delat ut 105.000 kr. *Stiftelsen Nils Lagerlöfs fond* för forskare rörande husdjurens fruktsamhetsproblem har delat ut 110.000 kr.

Ur *Stiftelsen Gunnar och Birgitta Nordins fond* för skogsvetenskapliga studier har utdelats 200.000 kr., ur *Stiftelsen Anders Elofsons fond* för understöd av forskning inom betesområdet, vallkulturen och fröodlingen har utdelats forskningsanslag uppgående till 159.000 kr. och ur *Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder* 126.000 kr. till forskningsprojekt och resestipendier.

För framstående insatser inom skogs- och jordbruk har, på förslag av vissa skogsvårds-

styrelser och hushållningssällskap, utdelats sammanlagt 75.000 kr. till 15 enskilda skogs- och jordbrukare. Av dessa medel har *Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond* bidragit med 40.000 kr., *Stiftelsen A. G. Wiréns donationsfond och Nanna Bergmanssons, född Wirén, fond* för föredömliga insatser inom trädgårdsbruk eller biskötsel med 20.000 kr och *Stiftelsen N.P. Halléns donationsfond* för föredömliga insatser främst inom skogsvården med 15.000 kr.

Ur *Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond* och *Stiftelsen Nanna Bergmanssons, född Wirén, fond* har utdelats belöningar om sammanlagt 90.000 kr. för föredömliga insatser i forskningsinformation, framstående doktorsarbeten, framstående insatser inom pedagogik och undervisning samt för föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst.

Stiftelsen A.W. Bergstens donationsfond har utdelat 60.000 kr. utgörande *A. W. Bergstens pris* för framstående vetenskapligt arbete, framgångsrik undervisande verksamhet eller jämförbar insats på det praktiska området. Stiftelsen Georg och Greta Borgströms donationsfond har utdelat 20.000 kr. utgörande *Georg och Greta Borgströms pris* till person som aktivt forskar eller på annat sätt verkar i Georg Borgströms anda, dvs. verksamhet som har med världens livsmedelsförsörjning att göra och de därtill knutna ekologiska, demografiska och ekonomiska aspekterna.

Stiftelsen SLO-fonden (Svenska Lantbrukarnes Olycksfallsförsäkringsbolags fond) har för bidrag till utbildnings- och försöksverksamhet, vetenskaplig forskningsverksamhet samt till stipendier speciellt inom arbetsmiljöområdet, beviljat 2.324.000 kr. till 22 sökande.

Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons fond för främjande av utvecklingen i svenskt jord- och skogsbruk har utdelat 170.000 kr.

Gunnar Torstenssons forskarstipendium inom markvetenskap vid SLU, att tilldelas förtjänt disputerad yngre forskare inom det markvetenskapliga området, har delat ut ett

stipendium på 18.950 kr. *Gunnar Torstenssons Enaforsholmsstipendium* till studerande vid SLU för berömvärdt deltagande i studentkårernas idrottsliga verksamhet och/eller föreningslivet inom resp. idrottsförening har lämnat resebidrag på totalt 10.000 kr.

Slutligen har *Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning* under året anslagit medel till projekt med särskild inriktning på användningen av mineralgödsel och kalkningsmedel uppgående till 975.500 kr.

Utdelning av priser, belöningar, anslag och stipendier 2003

Totalt kronor

7 407 450

Belöningar och priser: totalt 260 000 ur följande stiftelser:

	260 000
N.P. Halléns donationsfond	15 000
A.G. Wiréns fond	20 000
A.W. Bergstens fond	40 000
Stipendium till landsbygdsrådgivare ur Hem i Sverige-fonden	15 000
Forskningsinformation ur Nanna Bergmanssons, f. Wirén, fond	15 000
Föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst ur Nanna Bergmanssons, född Wirén, fond	15 000
Framstående doktorsarbeten ur Hugo och Emma Björkmans minnesfond	30 000
Föredömliga insatser i pedagogik och undervisning ur Nanna Bergmanssons, f. Wirén, fond	30 000
Georg och Greta Borgströms pris	20 000
Bergstens pris	60 000

Bidrag till forskningsprojekt, övriga projekt samt resestipendier:

Akademiens samordnade stiftelser	549 000
Stiftelsen Marie Josephine Guillaumes fond	10 000
Stiftelsen Anders Elofsons fond	159 000
Stiftelsen A.W. Bergstens donationsfond	77 000
Stiftelsen Axel Melanders fond	24 000
Stiftelsen C.G. Johnssons fond	53 000
Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond	1 325 000
Stiftelsen Ch. E. Löfvenskiölds donationsfond	62 000
Stiftelsen Edvard Nonnens fond	96 000
Stiftelsen Erik och Ellen Sökjer-Petersens fond	91 000
Stiftelsen Fonden för markvård till minne av Sanders Alburg	30 000
Särskilda stipendier för Forskarrekrytering för ännu ej antagna doktorander	200 000
Stiftelsen Gunnar och Birgitta Nordins fond	200 000
Stiftelsen Gustaf Linds stipendiefond	4 000
Stiftelsen Hem i Sverige-fonden elevstipendier	18 000
Stiftelsen Hem i Sverige-fonden	15 000
Stiftelsen J.M. Svenssons fond	54 000

Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons fond	170 000
Stiftelsen Nils Lagerlöfs fond	110 000
Nilsson-Aschan lantmästarstipendier	20 000
Stiftelsen Nilsson-Aschans stipendiefond	271 000
Stiftelsen SLO-fonden	2 324 000
Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning	975 500
Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder	126 000
Stiftelsen Knut och Alice Wallenbergs forskarstipendiefond	105 000
Gunnar Torstenssons forskarstipendium	18 950
Enaforsholmsstipendiet	10 000
Stiftelsen Oscar af Ugglas minnesfond	50 000
	<hr/>
	7 147 450

8. Bibliotek, arkiv och historiska forskningsprojekt

Bibliotek och arkiv

Till enheten för de areella näringarnas historia (ANH) hör akademiens bibliotek och arkiv. Biblioteket är specialiserat på skogs- och lantbrukshistorisk litteratur i vid, tvärvetenskaplig mening. Verksamheten riktar sig främst till forskare i skogs- och lantbrukshistoria på alla nivåer.

Arbeten har fortsatt med vård och reparation av bok-, kart- och planschsamlingarna, främst med folianter och äldre material in plano. Ett hundratal volymer har skickats till bokbindare för ombindning eller lagning och en konservator har renoverat delar av det äldre kartmaterialet. För att öka tillgängligheten har ett omfattande uppordnings-, förtecknings- och katalogiseringsarbete skett av både äldre och nyinskaffad litteratur.

Etnobotaniskt bibliotek till KSLA

Den internationellt kände danske etnobotanikern Vagn J. Brøndegaards boksamling har under 2003 förvärvats tack vare medel från Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Utöver traditionella förvärv har en stor satsning gjorts på att införskaffa etnobotanisk litteratur för att komplettera denna samling.

Brøndegaard är bl.a. känd för de internationellt unika arbetena om dansk etnobiologi "Folk og flora" 1978–80 och ny upplaga 1987, "Folk og fauna" 1985–86 samt "Folk og fae" 1992. Samlingen omfattar böcker på skandinaviska språk, tyska, engelska, franska m.fl. språk, ca 6 000 urklipp och särtryck samt original till drygt 600 artiklar. Förvärvet skall

utgöra en specialsamling i bibliotekets bestånd och kommer kontinuerligt att utökas med nyförvärv, både av nytutkommen och antikvarisk litteratur.

Böckerna har ordnats enligt Sveriges Allmänna Biblioteksförenings klassifikationssystem, (SAB-systemet), som också används för bibliotekets samlingar. En utförlig handlingsplan har utarbetats som omfattar projektets alla delar. Samarbete har inletts med institutioner och personer som har intresse och nytta av etnobotanik och angränsande områden.

En serie etnobotaniska symposier är planerade för att sprida kunskap om samlingen och för att initiera etnobotaniska forskningsprojekt. Härutöver planeras en småskrift med artiklar av Brøndegaard, varav två tidigare ej publicerats. Därutöver har under 2003 arbetet med att sammanställa en bibliografi över hans omfattande produktion påbörjats.

Akademiens historiska matrikel

Arbetet med akademiens historiska matrikel har under 2003 gått in i slutskedet. Våren 2004 kommer en fullt sökbar databas att finnas tillgänglig. En tryckt version kommer under slutet av 2004.

Bibliografin "Den svenska lantbrukslitteraturen" i två delar av P. M. Hebbe har skannats in och har under året gjorts om till en specialdatabas under databasen Libris. Den kommer att bli allmänt tillgänglig över Internet under våren 2004.

Historiska aktiviteter

Två seminarier om holländsk agrarhistoria har hållits i samarbete med SLU:s avdelning för agrarhistoria med föredrag av Dr Jan Bieleman från Wageningen Agricultural University.

Under 2003 har flera historiska projekt avslutats, bl.a. ett om husdjursgenetik, två om lantbrukskooperationen och ett om uthålligt jordbruk under 500 år. Manuskripten kommer att publiceras under 2004 i Solmed-serien. Väsentliga tillskott till finansiering av denna utgivning har kommit från ett flertal fonder och stiftelser, t.ex. Kungl. Patriotiska Sällskapet, Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur, C. F. Lundströms stiftelse och Magn. Bergvalls Stiftelse.

Hemsidan

Vad gäller ANH:s verksamhet finns bl.a. ett antal ämnesingångar till olika resurser, man skall kunna hitta det väsentligaste om t.ex. veterinärhistoria genom att klicka på en enda länk, osv.

Under året har arbetet påbörjats med att skanna in slutsålda Solmed-volymer och för forskningen svåråtkomlig viktig äldre litteratur som bibliografier och historiker. Filerna publiceras på hemsidan och kan laddas ned kapitelvis eller som hel bok. Till att börja med rör det sig om närmare 30 titlar. Intresset för hemsidans belyses genom det ständigt ökande antalet besökare. Sedan starten 1996 har ökningen varit i snitt 20% om året och låg under 2003 på närmare 6000 besök per månad.

9. Enaforsholm och Barksätter

Gästbeläggningen vid akademiens fjällegendom **Enaforsholm** har under 2003 visat en positiv utveckling. Antalet gästnätter har stigit och uppgick till ca 2 700. Målet är att nå 3 000 gästnätter inom två år. Akademiens egna ledamöter upptar dock bara en liten del av gästnätterna.

Den under 2002 påbörjade analysen av fjällegendomens styrka och svagheter samt möjligheter och problem har fortsatt under året. En strategiplan med vision och fokuseringsområden för verksamheten har tagits fram. Den nytillträdda Enaforsholmsnämnden har utifrån det framtagna visionsmaterialet påbörjat arbetet med att ta fram underlag för utvecklings- och investeringsplaner för anläggningen.

Även detta år har omfattande renoveringsarbeten genomförts vid anläggningen. Mål-

ning av fönster och andra utvändiga trädetaljer har gjorts. Skidboden har utökats genom tillbyggnad av ett förrådsutrymme. Pareringsplats med motorvärmarruttag har färdigställts. En ny brunn har borrats och tagits i drift. Vattnet från denna brunn håller en mycket högre kvalitet än vad som var fallet med tidigare färskvattenbrunn.

Enaforsholmskursen genomfördes under bra väderförhållanden sista veckan i juli med ett 25-tal deltagare, i huvudsak studenter vid SLU. I augusti arrangerades akademiens "Sommarbildning" för andra året i rad. Denna gång var temat "Där luften smakar champagne. Kultur och turism i fjällen – pilgrimsleder, jakt-slott och kurhotell". (Se vidare under kapitel 5 Övriga aktiviteter).

Enaforsholms egendom i Jämtland.

Foto: Lars Helgstrand

Förvaltningen och driften vid **Barksätter** har som tidigare handhåfts av en av akademiskollegiet tillsatt styrelse för Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons donation Barksätters egendom. Det operativa driftsledaransvaret, inkl. skogsbruket, jordbruket och fastighetsdriften, utövas av Linköpings Skogstjänst AB.

Inom skogsbruket har genomförts sedvanlig avverkning, röjning och nyplantering. Skogsbruket följer i väsentliga delar "Grön skogsbruksplan" som upprättades 2000 och fortlöpande uppdateras.

Jordbruket är i dag helt omställt till ekologisk produktion enligt KRAV:s regler och drivs som ett sidoarrende till aktiva lantbrukare på en grannfastighet. Under året har arrendekontraktet sagts upp för omförhandling av arren-

devillkoren. Den pågående översynen och förändringen av EU:s jordbrukspolitik har försvårat denna process p.g.a. av alla osäkerheter som råder om jordbrukspolitikens utformningar. Målet, att få till stånd ett nytt arrendeavtal om än inte på lika lång tid som tidigare, är båda parter dock helt överens om.

Barksätterstyrelsen har under året tagit initiativ till att kvaliteten på dräneringsvattnet från egendomen kommer att mätas och följas upp under ett år framöver. Detta görs med tanke på att vi vill se hur det förhåller sig och gärna kunna visa på objektiva mätresultat. En rad underhållsåtgärder på fastighetens många byggnader har utförts i huvudsak enligt den underhållsplan som gjordes 1999 och fortlöpande uppdateras.

Barksätters egendom i Sörmland.

Foto: Kent Ekberg

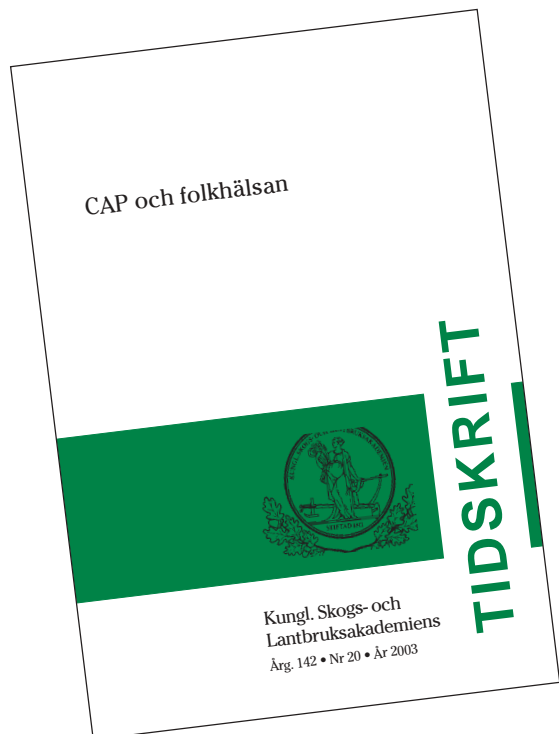
10. Publicerings- och informations- verksamheten

Akademien vill göra sammankomster, konferenser, seminarier och andra aktiviteter ännu mer tillgängliga för intressenter utanför Stockholmsområdet. Även under detta verksamhetsår har akademien utnyttjat möjligheten till videokonferenser. Massmediakontakterna fortsätter att utvecklas och journalister inbjuds fortlöpande till akademiens olika aktiviteter.

Tidningen **KSLA-Nytt** har fått en modernare layout. Den har utkommit med fyra nummer och den engelska versionen **KSLA News** med två nummer. **Hemsidan** på www.ksla.se har sedan den 1 september 2003 fått ny design. På hemsidan publiceras fortlöpande aktuell information om akademiens aktiviteter. Nu kan t.ex. sammanfattningar från tidigare konferenser och seminarier läsas på hemsidan. Informationen på engelska har också utvecklats. Antalet besökare varierar mellan ca 8 000–12 000 per månad.

KSLAT (Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift) utges numera i antingen tryckt form eller enbart på akademiens hemsida. Under 2003 har tidskriften utkommit med följande nummer:

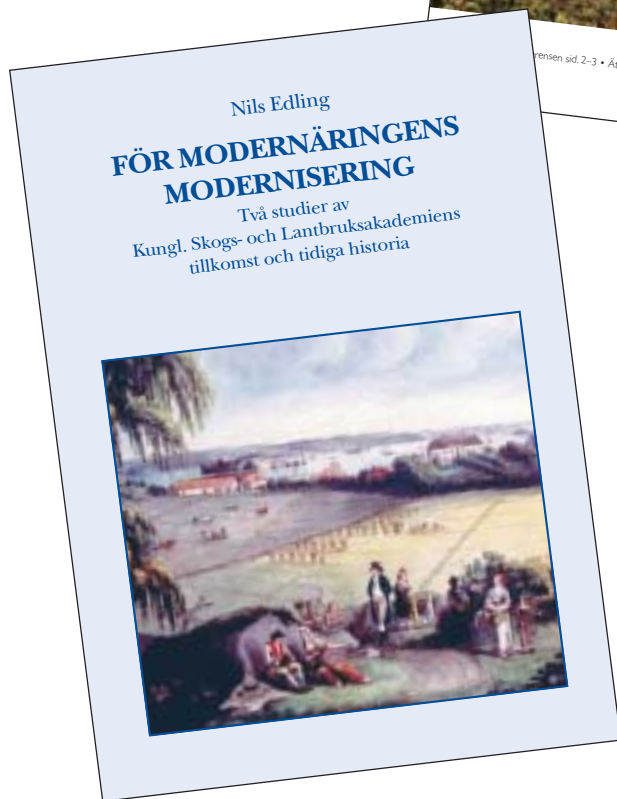
- Nr 1.** Det sydsvenska landskapet, framtidsvisioner och framtidssatsningar. Idéer för framtidens skogslandskap.
- Nr 2.** Viltets positiva värden.
- Nr 3.** Inför toppmötet i Johannesburg.
- Nr 4.** Kapital för landsbygdsföretagare.
- Nr 5.** Kompetensförsörjningen i svenskt jordbruk.
- Nr 6.** Fiskets miljöeffekter – kan vi nå miljömålen?
- Nr 7.** Akademiens verksamhetsberättelse 2002.
- Nr 8.** De glesa strukturerna i den globala ekonomin – kunskapsläge och forskningsbehov.
- Nr 9.** Tro och vetande om husdjurens välfärd. (enbart nätpublicering)
- Nr 10.** Svenska satsningar på ökad träanvändning. (enbart nätpublicering)
- Nr 11.** Kapital för landsbygdsföretagare II. (enbart nätpublicering)
- Nr 12.** Feminisering av moder natur? Östrogen i naturen och i livsmedel.
- Nr 13.** Crop and Forest Biotechnology for the Future.
- Nr 14.** Landskap och vindkraft – i medvind eller motvind? (enbart nätpublicering)
- Nr 15.** Lantbrukskooperationen – Hållbar företagsidé eller historisk parentes?
- Nr 16.** Utvecklingen i Polen.
- Nr 17.** Mid Term Review. Vad händer i Sverige när EU ändrar jordbrukspolitik?
- Nr 18.** Soil and surface water acidification in theory and practice.
- Nr 19.** Skogsindustrins råvaruförsörjningskedja.
- Nr 20.** CAP och folkhälsan.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift (KSLAT) behandlar vanligen en sammankomst, en konferens eller redovisning från en kommitté.

- Nr 21.** Vilda djur i stadsmiljö – tillgång eller problem?
- Nr 22.** Översvämningar och deras orsaker.
- Nr 23.** Sötvattenfisk – Framtidens resurs. (enbart nätpublicering)
- Nr 24.** Mat med mervärden – Goda affärer. (enbart nätpublicering)
- Nr 25.** Hur planeras boendet på landsbygden? och Trädgården som rekreation och terapi (enbart nätpublicering)
- Nr 26.** Det nya uppdraget – högre utbildning för landsbygd och landskap. (enbart nätpublicering)
- Nr 27.** Hör göken han gal. Hur kan ekologiskt lantbruk och samhället gynna den biologiska mångfalden? (enbart nätpublicering)
- Nr 28.** Den svenska modellen för husdjursavel och dataregistrering samt datautnyttjande inom husdjurs- och växtodlingsområdet. (enbart nätpublicering)
- ANH:s** (Enheten för de areella näringarnas historia) böcker och skrifter har anmälts till bokbranschens stora distributör Seeligs kataloger där varje bok presenteras med en kortare text. Litteraturen kan därmed enkelt beställas via alla bokhandlare i landet. Ett flertal recensioner av tidigare utgivna volymer har publicerats i tidningar och facktidningar. En vidare spridning, både i Sverige och i Norden, av dessa böcker har även kunnat ske genom utskick av friexemplar till t.ex. forskningsbibliotek, arkiv m.fl.
- Litteratur om skogs- och lantbrukshistoria**
ANH har under 2003 utgivit två volymer i bokserien "Skogs- och Lantbrukshistoriska meddelanden" (Solmed):
- Nr 27.** ETT REFORMVERK UNDER OMPRÖVNING. Skifteslagstiftningens förändringar under första hälften av 1800-talet. Av Ronny Pettersson.
- Nr 29.** FÖR MODERNÄRINGENS MODERNISERING. Två studier av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tillkomst och tidiga historia. Av Nils Edling.
- Miscellanea (Småskrifter)**
- Nr 4.** KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIENS HUS – Akademiens byggnader i Stockholm från 1813 till idag. Av Ulrich Lange.

KSLA-Nytt är akademiens tidning som går ut till ledamöter, media och andra intresserade. Tidningen utkommer även i en engelskspråkig version – NEWS.

I akademiens bokserie "Skogs- och lantbrukshistoriska meddelanden (Solmed) har under 2003 två volymer utgivits. Här ses omslaget till Solmed nr 29.

11. Avgivna remisser

Följande remisser till departement och myndigheter har avgivits under 2003:	
JO	Statlig skog och statligt skyddad mark, SOU 2002:40
JO	Förslag till handlingsprogram för användningen av bekämpningsmedel i jordbruket och trädgårdsnäringen till år 2006, SOU 2002:7
JO	Halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken: en långsiktig politik för ett hållbart jordbruk, departementsskrivelse
JO	Klart som vatten, SOU 2002:105
JO	Bestämmelser om miljö kvalitet, SOU 2002:107
SNV	Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag "Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp"
JO	Etisk prövning av djurförsök, SOU 2002:86
Nä	Europeiska kommissionens grönbok "European Space Policy"
JO	Kännande varelser eller okänsliga varor, SOU 2003:6
JO	Skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel, SOU 2003:9
JO	Mot en ny landsbygdpolitik, SOU 2003:29
SNV	Biotopskydd för vattenanknutna biotoper, Naturvårdsverkets rapport 5262
U	Skydd för forskningsverksamhet, SOU 2002:11
JV	Förslag till nationellt program för förvaltning av husdjursgenetiska resurser, Jordbruksverkets rapport 2003:13
Nä	EFUD – en del i omställningen av energisystemet, SOU 2003:80
	Kungl. Djurgårdens Förvaltnings AB:s skötselplan för nationalstadsparken i Stockholm, Solna och Lidingö kommuner

12. Nya ledamöter

Följande personer valdes vid sammankomsten i december 2003 in som nya ledamöter i akademien. De fick motta sina ledamotsbrev av preses vid högtidssammankomsten i Stockholm den 28 januari 2004.

Allmänna avdelningen

Svenska ledamöter:

Enhetschef Johan Bodegård, Sollentuna
Professor Carl Jan Granqvist, Filipstad
Professor Roland Gustavsson, Dalby
Kulturjournalist Gunilla Kindstrand, Järvsö
Gen. sekr. Stefan Nyström, Bromma
Fil. mag. Mats Segnestam, Sigtuna
Museichef Else-Marie Strese, Julita

Utländsk ledamot:

Ämnesråd Kirsten Mortensen, Danmark

Jordbruksavdelningen

Svenska ledamöter:

Professor Rune Andersson, Uppsala
Lantmästare Lars-Inge Gunnarsson, Laholm
Professor Marianne Jensen-Waern, Knivsta
Professor Peter Lundqvist, Lund
Professor Kerstin Lundström, Uppsala
Lantbrukare Gun Ragnarsson, Tvååker
VD Åke Rutegård, Lidingö

Utländsk ledamot:

Lantbruksråd Marcus Borgström, Finland

Skogsavdelningen

Svenska ledamöter:

Professor Kjell Danell, Umeå
GD Göran Enander, Vänersborg
Riksjaktvårdskonsulent Hans von Essen,
Nyköping
VD Göran Hedman, Saltsjöbaden
Civiljägmästare Mårten Larsson, Sundsvall
Fil. dr Eva Myrdal, Stockholm
Skogschef Gudmund Vollbrecht, Rickenbach,
Schweiz

Utländska ledamöter:

Professor Klaus von Gadow, Tyskland
Professor J. Bo Larsen, Danmark

Köns- och åldersfördelning inom ledamotskåren

Vid decembersammankomsten 2003 invaldes sammanlagt 21 personer som svenska ledamöter. Av dessa var 6 kvinnor (29%) och 15 män (71%). 1 nyinvald ledamot var under 40 år (4%), 10 var i åldersgruppen 40–50 år (48%) och 10 ledamöter var i åldersgruppen 50–65 år (48%). Personer äldre än 65 år är inte valbara.

Korta presentationer av de nya ledamöterna

Svenska ledamöter invalda 2003:

Rune Andersson

(född 1945) är adjungerad professor vid inst. för markvetenskap, SLU. Som programchef för forskningsprogrammet MAT 21 arbetar han med att ta fram strategier och kunskaper för den framtida jordbruksutvecklingen.

Han har under hela sin yrkesverksamma tid inom den akademiska världen och vid Naturvårdsverket arbetat med jordbrukets miljöfrågor och jordbrukets utveckling mot ökad hållbarhet. Han har fokuserat sin verksamhet på helhetssyn på jordbruket och att integrera miljö- och samhällsaspekter i utvecklingen mot ett hållbart jordbruk.

Johan Bodegård

(född 1960) är chef för Naturvårdsverkets landmiljöenhet och ansvarar bl.a. för Naturvårdsverkets delar vad gäller jord- och skogsbruk. Han har bred erfarenhet inom svenskt naturvårdsarbete, såväl från länsstyrelse som kommunalt naturvårdsarbete. Vidare har han varit ordförande i Stockholmskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen.

Johan Bodegård blev 1985 biolog på biologisk-geovetenskaplig linje vid Stockholms universitet och har senare kompletterat sin examen med studier i kemiska miljö- och hälsorisker i Umeå samt ekologi i Storbritannien. Han vill inte se naturvård som en isolerad företeelse utan som en del av nyttjandet av naturresurserna och av en hållbar förvaltning av hela ekosystem.

Här ses merparten av de nya ledamöterna som just mottagit sina ledamotsbrev.

Foto: Mats Gerentz

Kjell Danell

(född 1946) är professor i viltekologi vid inst. för skoglig zooekologi, SLU, Umeå. Hans forskning har främst gällt interaktioner mellan växtätare och växter i barrskogsområden, men han har även arbetat i tundra- och savannekosystem. Kunskapsområden är födo- och habitatval, populationsdynamik och samhällsekologi, dels mer tillämpade aspekter som växtätarnas skador på träd och deras effekter på skogsekosystemen och biologisk mångfald samt viltresursernas förvaltning.

Kjell Danell anlitas ofta som internationell expert i frågor rörande nordliga områdens ekologi. Han har ett flertal uppdrag inom forskningsråd, tvärvetenskapliga centrumbildningar och forskningsinstitut i Sverige, Norge och Finland.

Göran Enander

(född 1955) är generaldirektör vid Skogsstyrelsen. Han har bred erfarenhet från såväl statlig, kommunal som ideell verksamhet inom miljövårdsområdet. Han har arbetat som hälsovårdsinspektör och miljöchef på kommunal nivå, miljövårdsdirektör vid länsstyrelsen i Älvsborgs län och planeringschef i miljödepartementet.

Han har varit arbetande ordförande i Svenska Naturskyddsföreningen och expert i den s.k. Tunnelkommissionen (Hallandsåsen). Göran Enander har varit ledamot i styrelserna för bl.a. dåvarande Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) och Miljöstrategiska forskningsstiftelsen (MISTRA) samt i dess finanskommitté.

Hans von Essen

(född 1952) är verksam som riks jaktvårds konsulent vid Svenska Jägareförbundet. Han kom tidigt i kontakt med jakt och viltvård på Öster Malma Jaktvårdsskola. Inom Svenska Jägareförbundet har han tidigare även arbetat som läns jaktvårds konsulent och regionchef.

I sin egenskap av riks jaktvårds konsulent representerar han jakt- och viltvårdens intressen i Naturvårdsverkets forskningsrådsnämnd. Han har ett brett internationellt kontaktnät med viltvårdsforskare världen över. Hans von Essen representerar den svenska jägarkåren i den europeiska systerorganisationen (FACE).

Carl Jan Granqvist

(född 1946) är välkänd för sina kunskaper om mat och måltiden som kulturell företeelse. Han är idag lärare vid Restauranghögskolan i Grythyttan, ansvarig för projektet Måltidsmuseum i Grythyttan och sedan år 2000 professor i matkunst vid Högskolan i Stavanger, Norge. Åren 1972–1997 var han gästgivare och VD för Grythyttans Gästgivaregård i Hällefors kommun.

Han är ledamot i ett stort antal styrelser för stiftelser, aktiebolag, myndigheter och organisationer. Han medverkar flitigt i olika media i ämnet mat vin och måltid och var en av initiativtagarna till Måltidsakademien. Han är även ledamot av Gastronomiska Akademien, tallrik nr 7.

Lars-Inge Gunnarsson

(född 1956) är lantmästare och driver två gårdar med en omfattande animalieproduktion. Han har visat stort engagemang för svensk och nordisk nötkreatursskötsel och avel. Han är ordförande i Svensk Avel och ordförande i Nordisk Avelsvärdering som ska samordna de nordiska insatserna på detta område.

Han har varit drivande kraft för uppbyggnaden av "Viken Nötcenter", lantbruksnäringens utvecklingscenter för mjölkproduktion utanför Falköping. Han har medverkat till att nya kunskaper omsätts i organisationerna och att nya organisatoriska förutsättningar skapas för att möta framtida krav på effektivitet.

Roland Gustavsson

(född 1947) är professor vid SLU:s institution för landskapsplanering i Alnarp. Han är ansvarig för kompetensområdet "Landskapsvård och parkutveckling". Han har medverkat till att landskapsplaneringen kunnat utvecklas i en praktisk verksamhet som gäller både ett landsbygds- och tätortslandskap i både ett nordiskt och ett europeiskt perspektiv.

Han har fokuserat på just brytpunkterna och gränsområdena mellan stad – land, skog – jordbruk och natur – park. Roland Gustavsson ses som en brobyggare mellan landskapsarkitektur och ekologi, traditioner och nyskapande, teori och praktik. Han är ofta anlita föredragshållare i dessa frågor, både i Sverige och internationellt.

Göran Hedman

(född 1952) är VD för Naturbränsle i Mellansverige AB. Han utexaminerades som jägmästare 1979. Hans kompetensområde är bioenergi. Göran Hedman har arbetat med bl.a. torvfrågor i dåvarande Vattenbyggnadsbyrån, med kommunal energiplanering, som konsult i svensk Brikettenergi AB.

Han har haft ledande befattningar i flera energiproducerande företag. Han har varit produktionschef vid Södra Skogsenergi AB, marknadschef vid Agrobränsle AB och VD för Mälärbränsle AB. Han är även styrelseledamot i Svenska Bioenergiföreningen (SVEBIO) liksom i Trädbränsleföreningen.

Marianne Jensen-Waern

(född 1955) är professor i komparativ medicin vid inst. för kirurgi och medicin, stordjur, vid SLU. Hennes verksamhet omfattar försöksdjurskunskap där framför allt grisar används som modelldjur inom bl.a. transplantations- och helicobacterforskning.

Hon har arbetat som distriktsveterinär och försöksdjursveterinär samt lektor vid institutionen. Marianne Jensen-Waern är ledamot i

bl.a. kommittén för försöksdjursvetenskap vid MFR, Centrala försöksdjursnämnden och ordförande i beredningsgruppen vid Djurförsöksetiska nämnden i Uppsala. Hon driver även en gård med jord- och skogsbruk tillsammans med sin make.

Gunilla Kindstrand

(född 1957) har en gedigen erfarenhet inom journalistik och kultur. Åren 1994–2002 var hon programledare för SVT:s litteraturprogram "Röda rummet". Hon har visat stort intresse för frågor som det förändrade kulturlandskapets effekter på självbild och identitet samt de areella näringarnas nya villkor.

Kulturarv och turism samt kunskapspridning om landsbygden i litteraturen är andra intresseområden. Sedan 1990 är hon ansvarig för Stiftelsen Helsingegården i Järvsö, en f.d. lantushållsskola. Hon är även aktiv i Helsinge Lantkök samt ledamot i styrelsen för Högskolan i Gävle.

Mårten Larsson

(född 1955) är idag chef för avdelningen Teknik- och verksamhetsutveckling på SCA Skog AB. Han är även ordförande i Skogsbrukets yrkesnämnd (SYN) och ledamot i Skogsforsks rådgivande grupp för råvaruförsörjning.

Han tog sin jägmästarexamen 1979 med inriktning mot praktisk skogsförvaltning. Mårten Larsson har bl.a. arbetat som projektledare vid Forskningsstiftelsen Skogsarbeten. Inom SCA Skog har han verkat som sektionschef (skogsteknik) och skogsförvaltare med resultatansvar för SCA:s skogliga verksamhet i Västerbotten.

Peter Lundqvist

(född 1954) är professor i arbetsmiljöteknik vid inst. för jordbrukets biosystem och teknologi vid SLU. Han har fokuserat sin verksamhet på arbetsmiljö- och arbetslivsfrågor inom

den gröna sektorn. Speciellt har han ägnat sig åt frågor rörande lantbrukssektorns attraktionskraft, ledarskap, utbildning och arbetsmiljö med koppling till teknikanvändning i jordbrukets och trädgårdsnäringens byggnader.

Han har medverkat i ett flertal nationella och internationella forskningsprojekt. Inom EU har han varit drivande i projekten "Landsbygdsutveckling genom utbildning" och "Livslångt lärande längs livsmedelskedjan", av vilka det sistnämnda syftar till att skapa en gemensam arbetsmarknad längs hela livsmedelskedjan.

Kerstin Lundström

(född 1946) är professor i köttvetenskap vid inst. för livsmedelsvetenskap, SLU. Hennes forskning har främst rört produktionsstörningar, stresskänslighet och köttkvalitet hos svin, nötkreatur och ren. Hennes kunskaper omfattar såväl avel och produktionssystem som statistisk och biokemisk metodik för studier av köttkvalitet.

Hon är en internationellt erkänd forskare vad gäller den genetiska variationens betydelse för den sensoriska kvaliteten och den teknologiska utbytet vid vidareförädling av gris-kött. Hennes samarbete med näringen, i det nordiska samarbetet och inom EU är betydande.

Eva Myrdal

(född 1956) är fil.dr. i arkeologi och verksam vid Östasiatiska museet i Stockholm. Hon har tidigare arbetat vid Riksantikvarieämbetet, Göteborgs universitet, Högskolan i Karlstad, Värmlands museum och Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro.

Förutom sina arkeologiska kunskaper är Eva Myrdal känd som en duktig pedagog. Hon har varit en av drivkrafterna inom inventerings- och informationsprojektet "Skog och Historia" för att bättre ta tillvara bl.a. skogens

kulturminnesmärken. Här har hon arbetat i skärningspunkten mellan intressena att bevara vår historia och samtidigt aktivt kunna bruka markresursen.

Stefan Nyström

(född 1962) är generalsekreterare vid Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund. Han är även ledamot i Världsnaturfondens förtroenderåd, expert i Havsmiljökommissionen och representant i Fiskeriverkets rådgivande grupp för fritidsfiske. Inom KSLA är han idag ledamot i utskottet för fiske och vattenbruk.

Stefan Nyström har arbetat med miljö- och energifrågor i regeringskansliet. Han är biolog med stort intresse för sambandet ekologi – ekonomi. Inom Naturvårdsverkets enhet för miljöekonomifrågor har han bl.a. studerat frågeställningar som vad kostar försurningen, hur mycket är ett fiskbestånd värt, hur pris-sätter man ett fungerande ozonskikt m.m.

Gun Ragnarsson

(född 1963) är lantbrukare och egen företagare med smågrisproduktion som huvudsaklig verksamhetsinriktning. Hon är aktiv på många områden, bl.a. i konsument- och skolkontaktfrågor. Här är hennes drivkraft att föra ut kunskap om svenskt jordbruk, hur maten produceras och attrahera yngre människor till näringen.

Gun Ragnarsson är ansvarig för "Framtidens förtroendevalda kvinnor" och anlitas ofta i utbildning i ledarskap, retorik, mötes-teknik, Kooperation och gruppdynamik. Verksamheten med smågrisproduktion baseras på grisens naturliga beteende och smittskydd. Hon har fått flera utmärkelser för god djuromsorg.

Åke Rutegård

(född 1947) är veterinär och idag VD för branschorganisationen Kött- och Charkföre-

tagen. Han var tidigare VD för Köttbranschens Riksförbund. Han har tidigare varit verksam vid dåvarande Veterinärhögskolan och Livsmedelsverket.

Han är styrelseledamot i bl.a. Svensk Köttinformation AB och ansvarig utgivare för tidningen Köttbranschen. Internationellt är han vicepresident och styrelseledamot i den europeiska branschorganisationen för chark- och färdigmatindustrin (CLITRAVI) och han är även styrelseledamot i branschorganisationen för den europeiska köttindustrin (UECBV).

Mats Segnestam

(född 1941) är fil.dr. och chef för Miljöpolicy-enheten på Sida. Han har haft olika uppdrag inom Svenska Naturskyddsföreningen och aktivt varit med att forma föreningen till en modern natur- och miljövårdsorganisation. År 2003 blev han hedersdoktor vid naturvetenskapliga fakulteten, Uppsala universitet.

Som Sidas miljörådgivare har han lett arbetet med att etablera en miljöpolicy och ett miljöledningssystem för Sida liksom utveckling av strategisk miljöanalys, miljökonsekvensbedömningar och ”grön upphandling”. Han har även fokuserat sin verksamhet kring sambanden mellan miljö å ena sidan och fattigdom, ekonomisk tillväxt, konfliktrisker, demokrati och klimatförändringar å den andra.

Else-Marie Strese

(född 1951) är museichef vid Julita – Sveriges Lantbruksmuseum i Sörmland. Hon har engagerat sig tillsammans med övriga kulturhistoriska museer i landet för att betona vikten av det levande kulturarvet. Hon har bl.a. tagit fram en plan för hur de botaniska trädgårdarna och friluftsmuseerna ska lyfta fram domesticeringen av växter och husdjur.

Under en period i Västtyskland vann hon unik praktisk erfarenhet av att förmedla kombinationen naturvetenskap, historia och

kulturhistoria. Hon har vidare varit pådrivande vad gäller etnobiologisk forskning i Sverige. På Julita har hon moderniserat verksamheten.

Gudmund Vollbrecht

(född 1962) arbetar som skogschef på IKEA. Hans arbete fokuseras på att IKEA använder virke från uthålligt skogsbruk och att effektivisera företagets råvaruförsörjning. Han har utvecklat IKEA:s skogspolicy och byggt upp en organisation med skogsakademiker som arbetar globalt med virkesanskaffnings- och skogsmiljöfrågor.

Han är adjungerad professor vid SLU och deltar bl.a. som lärare i en internationell utbildning i skogsbruk för länderna kring Östersjön. Gudmund Vollbrecht har utrett möjligheterna för fiberskogsodling i Sverige och varit projektledare för forskningsprogrammet Fiberskog. Som doktor och docent i skogsskötsel har han forskat kring skötsel av rotrotteskadad skog.

Utländska ledamöter invalda 2003:

Marcus Borgström, Finland

(född 1946) har en gedigen erfarenhet av finländskt jord- och skogsbruk samt livsmedelsindustri, något som manifesterats av att han utsetts till lantbruksråd av den finländske presidenten. Han driver eget jordbruk och är aktivt engagerad i bl.a. livsmedelsindustrin.

Marcus Borgström är engagerad i den finländska Kooperationen och där kommit i nära kontakt med både finländsk och internationell forskning. Den internationella industriella utvecklingen har han följt genom presidentskapet i den europeiska organisationen CO-CEGA.

Klaus von Gadow, Tyskland

(född 1941) är professor i ”Forest Management” vid universitetet i Göttingen. Han har

för tyska förhållanden arbetat för att modernisera det kalhyggeslösa skogsbruket, som är den dominerande skogsbruksformen i centraleuropeiska lövskogar.

Han har utvecklat nya metoder för skogsinventering och skogsuppskattning i denna typ av skogsbruk. Klaus von Gadow är ett välkänt internationellt namn i tysk skogsskötsel. Han har i många år samarbetat med svenska skogsforskare och är en de drivande krafterna i IUFRO.

J. Bo Larsen, Danmark

(född 1949) är professor i skogsskötsel och skogsekologi vid Kgl. Veterinär- og Landbohøjskole i Köpenhamn. Han har även verkat som professor i skogsskydd vid universitetet i Göttingen, Tyskland.

Han är aktiv inom flera forskningsråd i Europa, Asien och Afrika. J. Bo Larsen har varit gästföreläsare vid olika universitet i

Europa, Afrika och USA. Han är vidare ledamot internationella utvärderingsprogram och deltar aktivt i forskningsprogram om bl.a. uthålligt skogsbruk.

Kirsten Mortensen, Bromma

(född 1944) är välkänd för sina insatser inom området internationell miljövård och miljöpolitik. Hon är verksam inom enheten för hållbar utveckling inom Miljödepartementet med fokus på hållbarhetsfrågor. Där har hon tidigare bl.a. varit EU-samordnare vid internationella enheten och senare miljöråd vid Sveriges representation i Bryssel.

Hon är ursprungligen jurist med examen i Danmark. Hon har erfarenhet av miljövårdsarbete i Danmark, Nordiska ministerrådet och nu i Sverige. Hon har framför allt arbetat med frågor som biologisk mångfald, klimatförändringar, hållbara transporter och förvaltning av naturresurser.

13. Styrande organ och personal

Akademiens högsta beslutande organ är akademien in pleno. Under detta fattas beslut av akademikollegiet. **Akademikollegiet** har år 2003 bestått av följande ledamöter:

F.d. landshövding Thorsten Andersson, preses
Professor Margareta Ihse, vice preses
Professor Bruno Nilsson, akademiens sekreterare och VD

För akademiens allmänna avdelning:

Departementsråd Åsa Elfström, avdelningsordförande
Professor Bo Andersson
Professor Per Wramner
Direktör Annika Åhnberg

För akademiens jordbruksavdelning:

Lantmästare Per-Åke Sahlberg, avdelningsordförande
Professor Åke Bruce
Professor Birgitta Danell
Agronom Lars Törner

För akademiens skogsavdelning:

Jägmästare Jan Sandström, avdelningsordförande
Professor Pelle Gemmel
Forskningschef Lennart Rådström
Jägmästare Bo Wallin

Under akademikollegiet handhas löpande beslut av akademiens **presidium**, som under år 2003 haft följande sammansättning:

F.d. landshövding Thorsten Andersson, preses
Professor Margareta Ihse, vice preses
Professor Bruno Nilsson, akademiens sekreterare och VD

Personal

Akademiens kansli har under hela eller delar av året haft 17 årsanställda:

Gunilla Agerlid, redaktör
Agnetha Alriksson, akademiråd
Anette Amnegren, akademikamrer
Ann-Mari Aschan, sekreterare
Keiko Blesserholt, assistent
Bo Carlestål, akademijägmästare
Tord Eriksson, akademiagronom (pension 2003-08-31)
Anders Fredholm, informationschef
Karin Höök, akademiagronom
Lars Ljunggren, chefsbibliotekarie
Jimmy Lyhagen, bibliotekarie
Bruno Nilsson, akademiens sekreterare och VD
Christina Rabenius, assistent
Helle Rosencrantz, sekreterare
Joachim Siöcrona, bibliotekarie
Roland Svensson, serviceansvarig
Per Thunström, assistent

14. Ekonomi och förvaltning

Akademiens verksamhet finansieras till största delen av avkastningen från akademiens förmögenhet och kapitalet i de stiftelser som har till akademien anknuten förvaltning. Utvecklingen på de finansiella marknaderna var negativ i början av 2003, men en vändning uppåt på aktiemarknaden skedde under senare delen av året. Som framgår av tabell 1–6 har den ekonomiska förvaltningen lyckats generera en förhållandevis god direktavkastning på kapitalet parallellt med en tillfredsställande värdetillväxt, så att verksamhetens volym 2003 har kunnat hållas i nivå med tidigare år.

Kapitalet är uppdelat i tre grupper:

- Huvudförvaltningen, akademiens egen förmögenhet. Här redovisas akademiens verksamhet.
- Gemensamt förvaltade stiftelser. Dessa stiftelser har till akademien anknuten förvaltning och deras kapital är samförvaltad. Kapitalförändring samt avkastning fördelas ut på respektive stiftelse efter varje stiftelses andel av det gemensamma kapitalet. Samtliga stiftelser avger egen årsredovisning.
- Stiftelsen Carl Fredrik von Horns fond har också till akademien anknuten förvaltning men förvaltas separat enligt dess särskilda donationsbestämmelser. Stiftelsen avger egen årsredovisning.

Varje stiftelse har av donator fastställda bestämmelser för hur avkastningen skall användas. Gemensamt för de cirka fyrtioalet stiftelser som har till akademien anknuten förvaltning är dock att deras ändamål i huvud-

sak är att främja vetenskaplig forskning och utveckling inom de areella näringarna.

De kapitaltillgångar som tillhör akademien, eller de stiftelser akademien förvaltar, är investerade i svenska och utländska aktier eller aktiefonder, obligationer och bankcertifikat. Tillgångarna är deponerade i FöreningsSparbanken, Fischer och Partners fondkommission, Skandinaviska Enskilda Banken, Svenska Handelsbanken samt en del direkt i utländska fondförvaltningsbolag via svenska kapitalförvaltningsbolag.

Kapitalförvaltningens resultat har mätts genom att jämföra ingående och utgående värden, justerat för uttag till verksamhet och anslag till destinatarer, med ett jämförelseindex (Benchmark). Detta jämförelseindex har beräknats genom att portföljernas relativa innehav av olika tillgångsslag vägts in. Som vikt har använts portföljernas fördelning mellan svenska aktier, utländska aktier och räntebärande innehav. Affärsvärldens generalindex (AFGX) viktas med den enskilda portföljens procentuella innehav av svenska aktier, Morgan & Stanley Capital International World Index (MSCIWorld) viktas med portföljens procentuella innehav av utländska aktier och Stockholmsbörsens index för korta räntebärande papper (OMRXT-bill) viktas med portföljens procentuella innehav av räntebärande tillgångar.

Detta har gett till resultat att huvudförvaltningen har förändrats +19.6% (jämförelseindex +17.8%), gemensamt förvaltade stiftelser har förändrats +20.9% (jämförelseindex +20.7%) och stiftelsen Carl Fredrik von Horns fond har förändrats +55.5% (jämförelseindex +21.6%). Totalt för den sammantagna förvalt-

ningen är resultatet +27.7%, att jämföra med jämförelseindex +20.4%.

Nedskrivning av de finansiella anläggningstillgångarna gjordes 2002 i de fall den värdenedgång som inträffat beräknades vara bestående. Då akademien tillämpar en långsiktig placeringsfilosofi så avses med bestående värdenedgång sådan nedgång som beräknas kvarstå efter fem år. Individuell bedömning av varje placering gjordes, och nedskrivning skedde med belopp varmed anskaffningsvärdet översteg det beräknade värdet på fem års sikt. Under 2003 har, som tidigare nämnts, en viss återhämtning skett på aktiemarknaden. Därför har ytterligare nedskrivningar inte gjorts under året.

Fastigheterna Barksätter och Enaforsholm

Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons donation, Barksätters egendom, äger fastigheten Barksätter 2:18 i Sörmland. Stiftelsen har till akademien anknuten förvaltning. Verksamheten vid Barksätters egendom framgår av egen årsredovisning, se tabellerna 7–8.

Intäkterna, i huvudsak från skogsavverkning samt arrenden och hyror, uppgår till 1 100 000 kr (854 000 kr). Under år 2003 blev resultatet 158 000 kr (72 000 kr).

Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond har till akademien anknuten förvaltning. Stiftelsen avlämnar egen årsredovisning. Den fastighet som stiftelsen äger i Åre kommun, Enaforsholm, nyttjas som friluftsgård. Årets resultat blev -1 065 000 kr (-880 000 kr).

Tabell 1.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN
ÅRSREDOVISNING 2003

RESULTATRÄKNING	03-01-01 03-12-31	02-01-01 02-12-31
Intäkter		
Utdelning aktier	4 119 567	3 027 759
Räntor	2 555 035	3 210 184
Premier optioner	744 559	754 105
	<hr/>	<hr/>
	7 419 161	6 992 048
Anslag projektverksamhet	8 690 150	2 002 382
Övriga anslag	10 667 568	15 639 949
Övriga verksamhetsintäkter	3 214 225	3 065 876
	<hr/>	<hr/>
	22 571 943	20 708 207
Summa intäkter	29 991 104	27 700 255
Kostnader		
Projektverksamhet	-11 360 975	-4 521 686
Konferenser, seminarier	-3 430 078	-3 229 530
Stiftelseförvaltning	-2 506 554	-2 111 222
Publikationer	-1 689 970	-2 281 150
Biblioteksverksamhet	-2 152 705	-1 845 792
Information, omvärldskontakter	-2 489 417	-1 860 595
Avdelningsverksamhet	-2 295 899	-2 083 829
Nämnder, utskott, kommittéer	-4 570 731	-4 039 671
Sammankomster	-1 412 293	-1 218 488
	<hr/>	<hr/>
Summa kostnader	-31 908 623	-23 191 963
Verksamhetsresultat	-1 917 519	4 508 292
Resultat från finansiella investeringar		
Realisationsresultat	-5 258 760	-2 086 859
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-8 721 113
Återförd nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	2 781 423	0
	<hr/>	<hr/>
	-2 477 337	-10 807 972
Årets resultat	-4 394 856	-6 299 680

Tabell 2.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN
ÅRSREDOVISNING 2003

BALANSRÄKNING	03-12-31	02-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Byggnader och mark	1	1
Inventarier	783 456	943 512
	<hr/>	<hr/>
	783 457	943 513
 <i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Aktier	54 527 372	58 672 191
Obligationer	33 423 347	32 168 161
Certifikat	3 983 870	2 000 000
	<hr/>	<hr/>
	91 934 589	92 840 352
 Summa anläggningstillgångar	 92 718 046	 93 783 865
 <i>Omsättningstillgångar</i>		
Varulager m.m.		
Jetonger m.m.	71 090	79 590
 <i>Kortfristiga fordringar</i>		
Kundfordringar	30 829	140 958
Övriga fordringar	40 284	190 082
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 646 988	1 591 591
	<hr/>	<hr/>
	1 718 101	1 922 631
 <i>Kassa och bank</i>	 9 303 726	 10 734 083
 Summa omsättningstillgångar	 11 092 917	 12 736 304
 SUMMA TILLGÅNGAR	 103 810 963	 106 520 169

Tabell 2. fortsättning

BALANSRÄKNING	03-12-31	02-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Eget kapital		
Bundet eget kapital	13 327 115	13 156 087
Fritt eget kapital	79 756 370	84 322 255
Summa eget kapital	93 083 485	97 478 342
Avsättningar		
Övriga avsättningar	0	53 458
Summa avsättningar	0	53 458
Långfristiga skulder		
Pågående projekt	6 762 405	3 417 382
Summa långfristiga skulder	6 762 405	3 417 382
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	1 180 498	1 768 398
Beslutade, ej utbetalda anslag	0	137 000
Övriga skulder	1 202 314	1 406 075
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 582 261	2 259 514
Summa kortfristiga skulder	3 965 073	5 570 987
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	103 810 963	106 520 169
POSTER INOM LINJEN		
Ställda säkerheter	9 233 346	5 226 300
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

Tabell 3.

**GEMENSAMT FÖRVALTADE STIFTELSE MED TILL
KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN
ANKNUTEN FÖRVALTNING**

RESULTATRÄKNING	03-01-01 03-12-31	02-01-01 02-12-31
Stiftelsernas intäkter		
<i>Resultat från värdepapper som är anläggningstillgångar</i>		
Utdelning på aktier och andelar	9 953 828	8 254 720
Ränteintäkter	5 061 887	6 349 716
Premier optioner	1 358 850	2 125 194
	<hr/> 16 374 565	<hr/> 16 729 630
<i>Fastighetsintäkter</i>	269 288	228 582
	16 643 853	16 958 212
Stiftelsernas kostnader		
<i>Kapitalkostnader</i>		
Förvaltningskostnader	-1 590 303	-1 933 350
Övriga externa kostnader	-94 904	-183 428
	<hr/> -1 685 207	<hr/> -2 116 778
<i>Fastighetskostnader</i>	-1 334 166	-1 108 158
	<hr/> -3 019 373	<hr/> -3 224 936
Förvaltningsresultat	13 624 480	13 733 276
Realisationsresultat	-8 062 875	-7 441 535
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-38 269 163
Återförd nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	4 889 650	0
Årets resultat	<hr/> 10 451 255	<hr/> -31 977 422

Tabell 4.

**GEMENSAMT FÖRVALTADE STIFTELSE MED TILL
KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN
ANKNUTEN FÖRVALTNING**

BALANSRÄKNING	03-12-31	02-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Byggnader och mark	1 082 246	1 126 715
Inventarier	5 465	7 286
	<hr/>	<hr/>
	1 087 711	1 134 001
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Aktier	189 265 726	193 238 698
Obligationer	77 379 532	82 995 951
Certifikat	17 936 010	13 000 000
	284 581 268	289 234 649
	<hr/>	<hr/>
Summa anläggningstillgångar	285 668 979	290 368 650
Omsättningstillgångar		
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Övriga fordringar	51 735	61 932
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 682 501	1 523 391
	<hr/>	<hr/>
	1 734 236	1 585 323
<i>Kassa och bank</i>	10 941 033	9 744 571
Summa omsättningstillgångar	12 675 269	11 329 894
SUMMA TILLGÅNGAR	298 344 248	301 698 544

Tabell 4. fortsättning

EGET KAPITAL OCH SKULDER**Eget kapital**

Bundet eget kapital	268 833 076	269 959 497
Fritt eget kapital	24 373 515	25 142 431
Summa eget kapital	293 206 591	295 101 928

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder	69 537	89 192
Beviljade, ej utbetalda anslag	5 058 800	5 987 396
Övriga skulder	0	458 098
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9 320	61 930
Summa kortfristiga skulder	5 137 657	6 596 616

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	298 344 248	301 698 544
---------------------------------------	--------------------	--------------------

POSTER INOM LINJEN

Ställda säkerheter	15 672 811	10 290 864
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

Tabell 5.

STIFTELSEN CARL-FREDRIK VON HORNS FOND
ÅRSREDOVISNING 2003

RESULTATRÄKNING	03-01-01 03-12-31	02-01-01 02-12-31
Stiftelsens intäkter		
<i>Resultat från värdepapper som är anläggningstillgångar</i>		
Utdelning på aktier och andelar	3 821 581	2 430 009
Ränteintäkter	1 657 137	1 736 6851
Premier optioner	703 246	920 409
	6 181 964	5 087 103
Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-556 377	-457 839
Övriga externa kostnader	-7 460	-10 868
	-563 837	-468 707
Förvaltningsresultat	5 618 127	4 618 396
Realisationsresultat	1 140 555	-291 091
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-16 544 070
Återförd nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	3 199 640	0
Redovisat årsresultat	9 958 322	-12 216 765

Tabell 6.

STIFTELSEN CARL-FREDRIK VON HORNS FOND
ÅRSREDOVISNING 2003

BALANSRÄKNING	03-12-31	02-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Aktier	68 728 423	70 079 600
Obligationer	26 390 708	19 335 995
Certifikat	2 989 980	4 000 000
Summa anläggningstillgångar	98 109 111	93 415 595
Omsättningstillgångar		
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Upplupna ränteintäkter	416 656	229 486
	416 656	229 486
<i>Kassa och bank</i>	9 871 020	7 206 245
Summa omsättningstillgångar	10 287 676	7 435 731
SUMMA TILLGÅNGAR	108 396 787	100 851 326
EGET KAPITAL OCH SKULDER		
Eget kapital		
Bundet eget kapital	98 027 954	92 451 365
Fritt eget kapital	7 873 278	6 142 750
Summa eget kapital	105 901 232	98 594 115
Kortfristiga skulder		
Beviljade ej utbetalda anslag	1 939 178	1 780 925
Upplupna kostnader	556 377	476 286
Summa kortfristiga skulder	2 495 555	2 257 211
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	108 396 787	100 851 326
POSTER INOM LINJEN		
Ställda säkerheter , bokfört värde på aktier för vilka köpoptioner utfärdats	4 434 974	4 374 373
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

Tabell 7.

**STIFTELSEN MARY FRANCKE-GUSTAFSONS DONATION
BARKSÄTTERS EGENDOM
ÅRSREDOVISNING 2003**

RESULTATRÄKNING	2003-01-01 2003-12-31	2002-01-01 2002-12-31
Fastighetsförvaltning	1 089 813	853 903
<i>Kostnader fastighetsförvaltning</i>		
Avverkning	-116 003	-161 417
Skogsvård	-61 355	-90 128
Fastighetskostnader	-427 717	-264 164
Kostnader markanläggningar	-59 668	-45 094
Övriga externa kostnader	-90 293	-93 077
Personalkostnader	-74 556	-74 556
Av/nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-21 968	-21 968
Rörelseresultat	238 253	103 499
<i>Resultat från finansiella poster</i>		
Ränteutäkt och liknande resultatposter	19 364	12 504
Räntekostnader och liknande resultatposter	-38 194	-40 221
Resultat efter finansiella poster	219 423	75 782
Resultat före skatt	219 423	75 782
Skatt på årets resultat	-61 455	-3 950
Årets resultat	157 969	71 832

Tabell 8.

STIFTELSEN MARY FRANCKE-GUSTAFSONS DONATION
BARKSÄTTERS EGENDOM
ÅRSREDOVISNING 2003

BALANSRÄKNING	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Byggnader och mark	4 001 995	4 018 324
Inventarier, verktyg och installationer	10 879	16 518
	<hr/> 4 012 874	<hr/> 4 034 842
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Insatskapital Landshypotek	32 309	28 350
	<hr/> 32 309	<hr/> 28 350
Summa anläggningstillgångar	4 045 183	4 063 192
Omsättningstillgångar		
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Övriga fordringar	22 554	-
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 642	6 361
	<hr/> 29 196	<hr/> 6 361
<i>Kassa och bank</i>	581 439	339 382
Summa omsättningstillgångar	610 635	345 743
SUMMA TILLGÅNGAR	4 655 818	4 408 935

Tabell 8. fortsättning

EGET KAPITAL OCH SKULDER	2003-12-31	2002-12-31
Eget kapital		
<i>Bundet eget kapital</i>		
Donationskapital	2 766 819	2 766 819
<i>Fritt eget kapital</i>		
Balanserad vinst eller förlust	835 618	763 785
Årets resultat	157 969	71 832
	<hr/>	<hr/>
	993 587	835 617
Summa eget kapital	3 760 406	3 602 436
<i>Långfristiga skulder</i>		
Övriga skulder till kreditinstitut	658 216	679 809
<i>Kortfristiga skulder</i>		
Förskott från kunder	-	15 442
Leverantörsskulder	104 539	50 160
Skatteskulder	61 455	3 949
Övriga skulder	1 166	13 289
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	70 036	43 850
	<hr/>	<hr/>
	237 196	126 690
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	4 655 818	4 408 935
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser		
Panter och säkerheter för egna skulder		
Fastighetsinteckningar	1 370 000	1 370 000
Summa	1 370 000	1 370 000
<i>Ansvarsförbindelser</i>	<i>Inga</i>	<i>Inga</i>

15. Avlidna ledamöter

Följande ledamöter har avlidit under verksamhetsåret 2003:

Arne Andersson, invald i Jordbruksavdelningen 1980, avled den 3 juli 2003.

Anders Arnell, invald i Skogsavdelningen 1983, avled den 20 april 2003.

Peter Bernström, invald i Jordbruksavdelningen 1981, avled den 5 mars 2003.

Pierre Dellenbach, invald i Allmänna avdelningen 1966, avled den 24 januari 2003.

Sven Embertsén, invald i Skogsavdelningen 1981, avled den 13 april 2003.

Stig Hagner, invald i Skogsavdelningen 1972, avled den 16 januari 2003.

Fritz Nordén, invald i Jordbruksavdelningen 1967, avled den 12 maj 2003.

Carl-Henrik Nordlander, invald i Allmänna avdelningen 1952, avled den 22 december 2003.

Stig Remvig, invald i Jordbruksavdelningen 1980, avled den 21 december 2003.

Anders Staaf, invald i Allmänna avdelningen 1965, avled den 14 maj 2003.

Karl Erik Önneshö, invald i Skogsavdelningen 1965, avled den 12 november 2003.

Förteckning över tidigare utgivna nummer

År 2003; Årgång 142

- Nr 1 Det sydsvenska landskapet, framtidsvisioner och framtidsutsikter SAMT Idéer för framtidens skogslandskap
- Nr 2 Viltets positiva värden
- Nr 3 Inför toppmötet i Johannesburg
- Nr 4 Kapital för landsbygdsföretagare
- Nr 5 Kompetensförsörjningen i svenskt jordbruk
- Nr 6 Fiskets miljöeffekter – kan vi nå miljömålen?
- Nr 7 Verksamhetsberättelse 2002
- Nr 8 De glea strukturerna i den globala ekonomin – kunskapsläge och forskningsbehov
- Nr 9 Tro och vetande om husdjurens välfärd (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 10 Svenska satsningar på ökad träanvändning (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 11 Kapital för landsbygdsföretagare (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 12 Feminisering av Moder natur? Östrogen i naturen och i livsmedel
- Nr 13 Crop and Forest Biotechnology for the Future
- Nr 14 Landskap och vindkraft – i medvind eller motvind (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 15 Lantbrukskooperationen – Hållbar företagsidé eller historisk parentes
- Nr 16 Utvecklingen i Polen
- Nr 17 Mid Term Review Vad händer i Sverige när EU ändrar jordbrukspolitik?
- Nr 18 Soil and surface water acidification in theory and practice
- Nr 19 Skogsindustrins råvaruförsörjningskedja – pågående utveckling och utblickar mot andra branscher
- Nr 20 CAP och folkhälsan
- Nr 21 Vilda djur i stadsmiljö – Tillgång eller problem? –
- Nr 22 Översvämningar och deras orsaker
- Nr 23 Sötvattenfisk – Framtidens resurs (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 24 Mat med mervärden – Goda affärer (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 25 Hur planeras boendet på landsbygden? OCH Trädgården som rekreation och terapi (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 26 Det nya uppdraget – högre utbildning för landsbygd och landskap (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 27 Hör göken han gal – Hur kan ekologiskt lantbruk och samhället gynna den biologiska mångfalden? (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 28 Den svenska modellen för husdjursavel och dataregistrering samt datautnyttjande inom husdjurs- och växtodlingsområdet (Enbart publicerad på www.ksla.se)

År 2004; Årgång 143

- Nr 1 Ecosystem services in European agriculture – theory and practice
- Nr 2 Vad gör vi när vi inte vet? (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 3 Ekologiskt Forum mönstrar köttet och marknaden (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 4 Jordbruk – ekologi – samhälle (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 5 LBU-programmet, skogen och landsbygden – till vilken nytta? (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 6 Framtida forskning inom den gröna sektorn (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 7 Ekologisk produktion med miljönytta (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 8 Har jord- och skogsbruk en roll i framtidens kultur? (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 9 Aktuella trämekaniska alternativ (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 10 Mat för livet eller dödlig diet? (Enbart publicerad på www.ksla.se)
- Nr 11 Verksamhetsberättelse 2003

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift (KSLAT) har, under olika namn, utkommit sedan 1813, då akademien grundades. Från och med 1994 utges KSLAT som en nummerad serie av skrifter (15–20 häften/år) med egna titlar. Innehållet består huvudsakligen av dokumentering från akademiens sammankomster och seminarier – även debattnummer förekommer – och speglar akademiens verksamhetsområde; de areella näringarna och till dessa knutna verksamheter.

Prenumerationspris 350 kr/år.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Drottninggatan 95 B, Box 6806, 113 86 Stockholm
Tel 08-54 54 77 00, Fax 08-54 54 77 10, Postgiro 18 32 80 - 7